

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a prevence

Práce školního metodika prevence na základních školách

Bakalářská práce

Autor: Lucie Mirgová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální patologie a prevence
Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Pelcák, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Lucie Mirgová
Studium: P13530
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Název bakalářské práce: Práce školního metodika prevence na základních školách

Název bakalářské práce AJ: Work of the school methodologist of prevention in primary schools

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá významem a náplní práce školního metodika prevence. Cílem práce je zprostředkovat ucelený obraz o působení školního metodika prevence na základní škole. Empirické šetření tvoří kombinovaný výzkumný plán, který využívá dotazníkové šetření, polostrukturovaný rozhovor a analýzu dokumentace.

PROCHÁZKA, Miroslav. Učitel - metodik prevence na školách a jeho příprava. In Socialia 2004. Vyd. 1. Hradec Králové : Gaudeamus, 2005 Socialia 2004, s. 349-352. TYŠER, Jiří. Školní metodik prevence: soubor materiálů [online]. Vyd. 1. Most: Hněvín, 2006, 103 s. ISBN 80-866-5417-6. VÁGNEROVÁ, Marie a Jarmila KLÉGGROVÁ. Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008, 538 s. ISBN 978-802-4615-387. Vybrané formy rizkového chování pro ZŠ a SŠ. Materiály pro výchovné poradce a metodiky prevence. Vyd. 1. Praha: Raabe, 2012, 108s. ISBN 978-80-8753-25-1.

Garantující pracoviště: Katedra sociální patologie a sociologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Pelcák, Ph.D.

Oponent: PhDr. Václav Bělík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.2.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce Ph.D. Stanislava Pelcáka, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 26. 4. 2016

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu PhDr. Stanislavu Pelcákovi, Ph.D. za vstřícnost, vedení a cenné rady při tvorbě práce. Děkuji také paní Mgr. Marii Svobodové za poskytnutí rozhovoru a dokumentů.

Anotace

MIRGOVÁ, Lucie. *Práce školního metodika prevence*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. s 57. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zaměřuje na učitele, kteří působí na pozici školního metodika prevence. Práce nejprve obecně definuje co je škola, jak je důležité klima školní třídy a sociální opora. Dále se věnuje nejčastějším formám rizikového chování ve školním prostředí, jako je například šikana, záškoláctví, delikvence, kriminalita a závislosti. Práce se zabývá modely poradenských služeb na základní škole. Následně se již konkrétně věnuje práci školního metodika prevence. Jaké jsou zákonné podmínky pro výkon práce a co je jeho náplní. V souvislosti se školním metodikem prevence se práce zabývá minimálním preventivním programem a prevencí. Empirické šetření mapuje aktuální oblasti práce školního metodika prevence. Ve výzkumném šetření byly využity dotazníky, analýza dokumentace a polostrukturovaný rozhovor.

Klíčová slova: školní metodik prevence, rizikové formy chování, prevence, minimální preventivní program

Anotation

MIRGOVÁ, Lucie. *Working as school prevention methodist*. Hradec Králové: Faculty of education, University of Hradec Králové, 2016. p 57. Bachelor thesis.

The bachelor thesis is focused on teachers working as school prevention methodists. Firstly, the thesis describes what school is in general, the importance of classroom climate and social support. Furthermore, there are depicted the most common forms of risk behaviour in school environment, such as bullying, truanting, delinquency, criminality and addiction. The thesis deals with consultancy services models in primary schools. Subsequently it points out the work of the school prevention methodist; what the legal conditions for this post are and what its content is. In connection with school prevention methodist the thesis also deals with minimum prevention programme and prevention. Empirical research covers current working areas of school prevention methodist. The data for the research were collected via questionnaires, document analysis and semi-structured interview.

Key words: school prevention methodist, forms of risk behaviour, prevention, minimum prevention programme

Obsah

Úvod.....	8
1 Škola, školní prostředí.....	9
1.1 Klima školy.....	10
1.1.1 Typy klimatu školy.....	10
1.2 Třídní klima.....	11
1.2.1 Prostředí, klima, atmosféra.....	12
1.3 Sociální opora.....	13
2 Vybrané rizikové formy chování ve školním prostředí.....	15
2.1 Šikana.....	15
2.2 Záškoláctví.....	17
2.3 Delikvence a Kriminalita.....	18
2.4 Závislosti.....	19
3 Charakteristika poradenských služeb na základní škole.....	21
3.1 Modely poradenských služeb na ZŠ.....	22
4 Školní metodik prevence.....	23
4.1 Zákonné podmínky pro vykonávání funkce ŠMP.....	23
4.2 Náplň práce školního metodika prevence.....	23
4.3 Činnost školního metodika prevence.....	24
4.3.1 Metodická a koordinační činnost.....	24
4.3.2 Informační činnosti.....	25
4.3.3 Poradenské činnosti.....	26
4.3.4 Činnosti na začátku a konci školního roku.....	26
4.4 Česká asociace školních metodiků prevence.....	26
4.5 Minimální preventivní program.....	27
5 Prevence.....	28
6 Analýza práce ŠMP a rozbor situace na základní škole T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích.....	30
6.1 Výzkumný cíl a výzkumné otázky.....	30
6.2 Výzkumné metody.....	30
6.3 Výzkumný soubor a procedura.....	32
6.4 Analýza výsledků.....	33
6.4.1 Rozbor činností školních metodiků prevence.....	33
6.4.2 Aktuální situace na ZŠ T. G. Masaryka.....	36
6.4.3 Třídní klima jako zdroj sociální opory.....	38
6.4.4 Rozhovor.....	43
6.4.5 Shrnutí výsledků výzkumu.....	46
7 Závěr.....	49
Použité zdroje.....	51
Seznam grafů.....	55
Seznam tabulek.....	56
Seznam příloh.....	57

Úvod

Základní škola není pouze místem, kde se děti učí základním dovednostem a znalostem, ale je to také místo, kde by na správný vývoj dětí měli působit odborně vzdělaní lidé – pedagogové. Považuji za velice důležité, aby ve školách byl tým odborně vyškolených pracovníků, protože v dnešní době se ve školách můžeme setkat s nesčetným množstvím rizikových forem chování, a je tedy důležité, aby učitelé uměli tyto situace řešit a předcházet jim. Pozornost na školách by se tedy měla věnovat prevenci, neboť je výhodnější daným jevům předcházet, než je později řešit. A pro tuto skutečnost byla vytvořena funkce školního metodika prevence, jehož úkolem je nejen dané problémy řešit, ale hlavně jim předcházet.

Tématem této bakalářské práce je práce školního metodika prevence. Práce se zabývá významem a náplní jeho práce. Snažím se vysvětlit, jaké je jeho místo v systému poradenských služeb na základní škole. Ve své práci také popisuji základní rizikové formy chování, které se mohou objevit ve školním prostředí. Zabývám se také prevencí a jejím dělením. Za prevenci lze považovat i to, že se škola snaží vytvářet dobré školní klima a sociální oporu, protože v dobrém a fungujícím kolektivu se nemusí rizikové formy chování objevit. Pokud ale problém nastane, je důležité, aby ve školním prostředí člověk našel nějakou formu sociální opory, ať už ve spolužákovi, učiteli nebo školním metodikovi prevence.

Cílem práce je zmapovat práci školního metodika prevence, jeho spokojenost ve výkonu funkce a zjistit rozsah činností. Dále Rozbor školního prostředí na ZŠ T. G. Masaryka. Kombinovaný výzkumný plán využívá dotazníkové šetření, polostrukturovaný rozhovor a analýzu dokumentace.

1 Škola, školní prostředí

Škola je neodmyslitelnou součástí našich životů. V České republice je ze zákona povinná devítiletá školní docházka. Tudiž každý člověk na území České republiky má se školou nějakou zkušenost. Když se řekne škola, každý si většinou vzpomene tu svou a začnou se mu vybavovat zážitky, které tam zažil, a dozajista nebudou vždy kladné. Vybavují se nám naši oblíbení či neoblíbení učitelé, spolužáci a vyučovací předměty. Škola v našich životech hraje neodmyslitelně velikou roli.

Z teoretického pohledu může být škola chápána jako:

- Organizace vyznačují se specifickými kvalitami (klíma, opora)
- Socializační instituce (postoje, pravidla, socializace)
- Výrobní podnik (finanční zdroje, náklady)
- Fungující organizace (kontrola, motivace)
- Systém sociálních vztahů (hodnoty, normy, sociální vztahy)
- Sociálně-psychologické a pedagogicko-psychologické procesy (učení, spokojenost, vnímání). (Mareš, 2003, s. 34-35)

Prostředí školy je velice široký pojem a můžeme do něj zahrnout nejen umístění, řešení budovy, vybaví učeben, hygienické zázemí, ale například také sociálně psychologické aspekty prostředí.

Sovák tyto aspekty dělí na:

- a) Prostředí hmotné** - školní budova, v této kapitole popisuje rozdíly vesnické školy se zahradou a moderní velkoškoly.
- b) Prostředí školní společenské** – tvoří učitelé a žáci

Je velice důležité nejen to, v jakém prostředí se škola nachází, ale také jaká je ve škole kultura. V každé škole je vytvořena odlišná kultura. Kulturou školy rozumíme především názory, postoje, normy, symboly, rituály a preferované chování, které můžeme vidět v chování lidí ve škole. (Sovák 1990, s. 91-94)

Pro kvalitu výuky a školní pohody je kultura ve škole důležitá. Jak uvádí paní Havlínova a kol. (1994, s. 33): „*Kvalita kultury školy je předpokladem osobnostní, mravní a duchovní pohody.*“

1.1 Klima školy

Většina laické společnosti si pod pojmem „klima školy“ nepředstaví (a možná ani nedokáže představit) nic konkrétního, ale určitým způsobem cítí, že v dané škole určité klima panuje a že je specifickým způsobem ovlivňuje.

Průcha, Walterová a Mareš (1998, s. 107) ve své knize definují klima školy jako: *„Sociálně-psychologická proměnná, jež vyzařuje kvalitu interpersonálních vztahů a sociálních procesů, které fungují v dané škole tak, jak ji hodnotí, vnímají a prožívají učitelé, žáci, případně zaměstnanci školy.“*

Klima každé školy bývá utvářeno uvnitř školy a na tvorbě tohoto klimatu se podílí jak celý pedagogický sbor, tak i žáci školy a případně i jejich rodiče. Každá škola je tedy svým způsobem jedinečná a má tudíž i své specifické klima. Lepší klima tedy s největší pravděpodobností bude ve škole, ve které členové pedagogického sboru zapojují žáky do různých interaktivních aktivit, komunikují s nimi a pořádají různé akce a projekty, než ve škole, ve které si pedagog v uvozovkách odkroutlí a odučí to, co je v učebním plánu, žákům se nijak extra nevěnuje a odchází domů.

Klima školy ale neutváří jen výzdoba školy a pořádání různých projektů, nýbrž hrají velkou roli i různé faktory. Jedná se zejména o estetický a ekologický faktor, protože na žáky jistě působí i to, jakým způsobem jsou jednotlivé třídy zařízeny a jakou technikou jsou vybaveny. Dále má vliv i sociální faktor, čili fungování či nefungování vzájemných vztahů a komunikace. Žáky a tedy nejspíš i klima školy ovlivňuje jistě i to, jak jsou jednotliví pedagogové kompetentní, jak ovládají předmět (či předměty), které vyučují a jaké využívají učební metody a techniky. Nesmí se zapomenout na vliv kulturního faktoru, tedy na vliv hodnot, názorů a zaměření dané školy. (Grecmanová, 2008, s. 31)

1.1.1 Typy klimatu školy

V každé škole fungují odlišným způsobem vzájemné vztahy mezi vedením školy a pedagogickým sborem, a vztahy mezi pedagogickým sborem a žáky. Fungování či nefungování těchto vzájemných vztahů, které jsou založeny na nadřízenosti a podřízenosti, se promítne do klimatu školy.

Podle výchovných stylů můžeme vymezit tyto klimata školy:

- **Autoritativní klima** – ve škole panuje přísný režim založený na disciplíně a výkonu žáku, nepanují zde dobré vztahy mezi učiteli a žáky. Chybí zde důvěra, osobní blízkost a učitelé se sociálně neangažují. Tyto vztahy mohou vyústit až

v ctižádostivé soutěžení, konkurenční boj a někteří žáci si mohou vypěstovat nechuť, nebo dokonce strach ke škole.

- **Demokratické klima** – zde se strach a nechuť ke škole většinou neobjevuje, převažuje zde tolerance, přihlíží se k individuálním potřebám a panují dobré vztahy mezi učiteli a žáky. Učitelé se snaží látku dobře a poutavě vysvětlit, tudíž se zde žáci obvykle dobře učí a mají vysokou motivaci. Umějí však i přijmout kritiku. Dobrá atmosféra panuje i mezi zaměstnanci školy a vedením.
- **Liberální klima** – žáci do školy chodí rádi, není u nich vytvořena nechuť ke škole, ale mají nízkou motivaci k učení. Panují zde negativní vztahy mezi učiteli a žáky, mezi žáky jsou však vztahy pozitivní. Učitelé se zde příliš neangažují a nevyžadují téměř žádnou disciplínu. (Grecmanová, 2008, s. 79)

Je tedy důležité, aby se rodiče zamysleli, do které školy své děti dávají. Školní klima může jak pozitivně, tak i negativně ovlivnit nejen školní život dítěte. Dobré klima prospívá nejen žákům, ale i jejich rodičům. Zvyšuje motivaci dítěte, jeho spokojenost ve škole a ovlivňuje výchovně vzdělávací procesy.

1.2 Třídní klima

Škola a třída jsou místem, kde trávíme podstatnou část našeho života. Ve škole a ve třídě strávíme tisíce hodin. Vstupem do školy získáme novou roli a to roli žáka. Do jejich životů vstoupí nová významná osoba, nová autorita, a to učitel. Lašek (2001, s. 9) cituje ve své knize Hrabala, který školní třídu chápe jako: „*1. soubor žáků, kteří ji tvoří, pro všechny jejich aktivity a charakteristiky, 2. sociální skupinu jako celostní útvar, který je závislý na řadě podmínek a činitelů, který je sám činitelem, ovlivňujícím interakci a vztah s učitelem, žáků mezi sebou i rozvoj dispozic svých členů.* „

Třída je působiště, které nám umožní prožít spoustu věcí. Prožijeme zde jak věci kladné, tak i věci, které na nás můžou působit negativně. Lašek (2001, s. 13) to ve své publikaci shrnul takto: „*Třída může žáka podporovat ve výkonech, dá mu možnost zažít úspěch před ostatními, stejně jako neúspěch, naučí jej kooperovat i klikařit, spolupracovat i podvádět. Třída je svébytným a v jistém smyslu neopakovatelným seskupením individuí, konsistujících se osobností a originálnísociální konfigurací žáků v sociometrickém smyslu slova. Proniknout do jejího vnitřního „neviditelného“ života je obtížné; pro poznání světa školáka je to však nezbytné.*“

Jedinec ve škole projde složitým utvářením sociálních vazeb. Zprvu se jedná o vazby formální, jako je například zařazení jedince do vybrané třídy. Poté se začne měnit struktura třídy na neformální a žáci ve třídě se začnou sdružovat do referenčních skupin. Školní třída bude tedy pro jedince na dlouho dobu jeho „novým světem“ a začne si zde vytvářet své soukromí. Pro jedince je to jeho uzavřený svět a málokdy se rodiče dozvědí o jeho postavení ve třídě, vztahy mezi spolužáky a jak na něj třídní klima působí. (Lašek, 2001, s. 6-8)

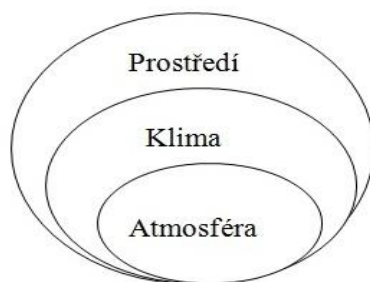
1.2.1 Prostředí, klima, atmosféra

Lidé ve svých životech neustále vytváří hezké a příjemné **prostředí** kolem sebe. Zútluňují si domovy, zahrady a kanceláře. Například i lékaři a různé firmy pracují na tom, aby se jedinci u nich cítili příjemně. Je tedy zcela jasné, že prostředí kolem nás má na nás vliv. Prostředí je tedy celkem logicky důležité i pro školu. Záleží i na regionálním umístění, tedy jestli je škola na venkově, na sídlišti nebo ve městě. Atraktivitu prostředí také zlepšují vhodný nábytek, výmalba, různé technické zařízení a čisté hygienické zázemí.

Klima je užším pojemem a má trvalejší charakter. Každá jedinec ví, co to znamená, když se řekne klima, ale každý to specifikuje jiným způsobem. Průcha (2002, s. 333) to ve své knize popisuje takto: „*Při interakci v kterékoliv lidské skupině existuje cosi „nehmatatelného“, ale silně jedinci pocíťovaného, co bývá označováno jako nálada, ovzduší, atmosféra, klima apod.*„ Na utváření klimatu třídy se podílí jak žáci, tak i učitelé. Třída však nemá jedno stále klima. Toto klima se mění v závislosti na tom, zda učitel ve třídě je nebo není. Pokud učitel ve třídě není, což je zpravidla o přestávkách, tak se na utváření klimatu podílejí pouze žáci. I vyučující ve třídě má vliv nato, jaké klima bude v době vyučování panovat. Učitel může klima ovlivnit svým stylem vyučování, vystupováním, přístupem k žákům, ale i tím jak umí výuku obohatit. Toto všechno jsou důležité faktory, protože třídní klima má vliv na motivaci žáků a na jejich postoj k učení. Proto třída v přítomnosti různých učitelů zažívá rozdílné klima.

Pojem **atmosféra** užíváme v nejužším smyslu. Jde o krátkodobé a situací ovlivněné naladění ve třídě. Jedná se o emočně vypjatější situace, proměnlivé a intenzivně prožívané. Atmosféra třídy se změní u vykonávání zkoušky, odpadnutí hodiny, ale také při řešení nějakého problému nebo úrazu. (Mareš, Ježek, 2012, s. 7)

V následujícím obrázku znázorňuje Lašek (2001) spojitost mezi uvedenými pojmy.

Obr. Č. 1 Prostředí, klima, atmosféra (Zdroj: Lašek, 2001, s. 41)

1.3 Sociální opora

V životě člověka nastávají situace, které jsou pro něj složité. A které nedokáže zvládnout sám. Potřebuje pomoc od jiných osob, sociální oporu. Křivohlavý (2001) ve své publikaci definuje sociální oporu takto: „*Pomoc, která je poskytována druhými lidmi danému člověku nacházejícímu se v zátěžové situaci. Obecně jde o činnost, která tomuto člověku jeho zátěžovou situaci určitým způsobem ulehčuje.*“

Pokud se jedinec ocitne v těžké životní situaci, zpravidla mu pomohou jemu nejbližší lidé (spolužáci, kamarádi, partner, rodiče). Nemusí tomu tak ale být vždy, jedinec může také vyhledat pomoc jiných lidí a organizací (učitel, psycholog, organizace). Z hlediska původu sociální opory rozlišujeme tři úrovně:

- 1) **Makroúroveň** – sociální opora na úrovni státní i mezinárodní. Může se jednat o celostátní pomoc, například lidem v záplavových oblastech.
- 2) **Mezoúroveň** – Jedná se o podporu od větší skupiny lidí, jež spojuje nějaký společný zájem nebo činnost. Spadá sem pomoc od kolegů v práci, zájmových kroužků, komunit či náboženských skupin.
- 3) **Mikroúroveň** – pomoc od konkrétních jednotlivců z blízkého okolí dotyčného. Například mezi manželi, přáteli nebo v rodině. Patří sem i sousedé a profesionálové (Křivohlavý, 2001, s. 95).

Sociální opora má mnoho podob. Křivohlavý ve své knize uvádí čtyři podoby:

- **Instrumentální opora** – jde o nějakou konkrétní formu pomoci. Například zařízení záležitostí, pomoc při obstarání různých věcí a poskytnutí financí.
- **Informační opora** – Jedná se o poskytnutí rady, kterou může poskytnout jak odborník, tak i jedinec, který má s daným problémem osobní zkušenost. Patří sem také aktivní naslouchání.

- **Emocionální opora** – u této podpory se snažíme jedinci poskytnout podporu, sounáležitost, pocity lásky a pomocné ruky.
- **Hodnotící opora** – snažíme se jedince podporovat ve víře a naději. Hodnotící opora je založená na úctě, respektu a posilování jedincova sebevědomí a sebehodnocení. (Křivohlavý, 2001, s. 97-98)

Ve školním prostředí působí na žáka mnoho vlivů (ať pozitivních či negativních). Záleží na osobnosti jedince, jakým způsobem se s jejich působením vyrovnává. Aby bylo možné ve školním prostředí poskytovat sociální oporu, jsou zapotřebí jedinci, kteří jsou ochotni se na ni podílet. Poskytovatelem sociální opory ve školním prostředí mohou být spolužáci, ale hlavně by to měl být učitel. Ať už to je učitel třídní nebo jiný. Může to být také učitel v roli školního metodika prevence nebo výchovného poradce. Učitel nejenže sám poskytuje sociální oporu, ale také vytváří atmosféru pro to, aby žáci byli schopni a ochotni poskytovat si oporu navzájem.

2 Vybrané rizikové formy chování ve školním prostředí

Jak již bylo řečeno, ve škole žák prožije spoustu zážitků, událostí a získá spoustu znalostí. Bohužel zážitky ve škole nemusí být vždy jen přívětivé a pozitivní. V poslední době totiž učitelé u žáků zaznamenávají zvýšenou agresivitu, poruchy chování a zvýšenou absenci. Považuji tedy za důležité, aby učitelé znali základní charakteristiku rizikových jevů, které se mohou ve školním prostředí vyskytnout, uměli je rozpoznat a vědět, jak při výskytu postupovat. Pokud učitel daný problém vyzoruje a neví si rady s řešením situace, pak by měl vědět, kterou oprávněnou osobou kontaktovat, aby se daný problém začal včas řešit.

Rizikové jevy, které se nejčastěji ve školním prostředí vyskytují, jsou šikana, záškoláctví, zvýšená agresivita, delikvence a kriminalita. Ve školách se ale učitelé mohou setkat i s mnohem vážnějšími problémy, a to závislostmi, prostitucí a inklinací k nějaké subkultuře. Je tedy důležité, aby pedagogové byli vzdělaní a měli o těchto jevech základní povědomí.

2.1 Šikana

Šikana se v dnešní době stává velkým problémem. U dnešní mládeže stoupá agresivita a jejich činy nabývají na brutalitě. Následky šikany poznamenají jak útočníka, tak i oběť na dlouhou dobu. U oběti se mohou objevovat sklony k depresím, pocity méněcennosti a snížené sebehodnocení. Agresor dojde k závěru, že za pomoci násilí vždy dosáhl svého, a tak si tuto strategii osvojí a používá i dále ve svém životě. (Kraus a Hroncová, 2010, s. 218)

Existují velké množství definic šikany a vždy v nich nalezneme společné znaky, a sice dlouhodobost, opakovanost a úmysl. M. Kolář (2001, s. 27) říká, že šikanování je: *„Když jeden nebo víc žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka nebo spolužáky, používajíc k tomu agresi a manipulaci“*. Mezi významné autory zabývající se šikanou patří také Říčan (1995, s. 26) ten ve své literatuře uvádí tuto definici: *„Šikanování říkáme tomu, když jedno dítě nebo skupina dětí hovoří jinému dítěti nepěkné a nepříjemné věci, bije ho, kope, vyhrožuje mu, zamyká ho v místnosti apod. Tyto incidenty se mohou často opakovat a pro šikanované dítě je náročné, aby se samo ubránilo. Jako šikanování mohou být označené také opakované posměšky nebo nepěkné poznámky o rodině. Jako šikanování obvykle však nezahrnujeme občasnou bitku nebo hádku přibližně stejně fyzicky vybavených soupeřů.“*

Nejtypičtějším prostředím (kde se odehrává šikana) je tedy škola. Třídní učitel zde bude mít důležitou roli. Je důležité, aby zavčas rozpoznal šikany a měl o ní i teoretické znalosti. Kolář sepsal 5 stadií šikany a každé stádium potřebuje odlišný zásah.

a) První stupeň – zrod ostrakismu

Jde o mírné formy násilí, kdy se jedinec necítí oblíbený, je kolektivem odmítán a neuznáván. Ostatní členové kolektivu ho pomlouvají, nekomunikují s ním a dělají na jeho jméno žerty.

b) Druhý stupeň – fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V tomto stádiu dochází ke změně. Objevuje se zde jemnější forma násilí a přitvrzuje manipulace. Slabší jedinci v kolektivu slouží jako ventil na odreagování. Pokud ve skupině budou převažovat dobré vztahy, pak je veliká šance, že pokusy o šikanování budou zmařeny. Pokud ale vztahy v kolektivu nefungují, tak se šikana dále rozrůstá.

c) Třetí stupeň – vytvoření jádra

Tento stupeň je považován za klíčový. Spolčí se skupina agresorů, kteří vytvoří jádro. Pak začnou systematicky a záměrně šikanovat nejvhodnější oběť.

d) Čtvrtý stupeň – přijetí norem agresorů

Normy agresorů začne přijímat celá skupina a stanou se tzv. nepsaným zákonem. Dokonce i mírní a do této doby slušní žáci se začnou aktivně podílet na šikaně.

e) Pátý stupeň – totalita neboli dokonalá šikana

Pravidla agresorů jsou přijaty celou skupinou. Dochází k naplnění totalitní ideologie a žáci jsou rozděleni do dvou skupin, a to na otrokáře a otroky. V této fázi si může agresor s obětí dělat cokoli.

M. Kolář považuje členění průběhu šikanování na stupně za velmi důležité. Znalost tohoto systému šikanování umožňuje pedagogovi respektovat stupně obtížnosti nápravy, diferencovat pomoc a promyšleně volit diagnostické a terapeutické postupy. (Kolář, 2001)

Dnešní doba je typická svými technickými pokroky. A tyto technické pokroky se objevují i ve školství. Školy využívají moderní elektronické tabule, tablety a notebooky. V této době má i spousta žáků moderní mobilní telefony s neustálým přístupem na internet. A díky této vymoženosti stoupá obliba sociálních sítí. Sociální sítě ale do školství přinášejí nový jev, a to kyberšikanu. Kyberšikana je druh šikany, který využívá elektronické prostředky, jako například internet, Facebook, mobilní telefony aj. Tento druh šikanování může být realizován prostřednictvím zasílání útočných vzkazů, zakládáním falešných

profilů, zveřejňováním urážejících fotomontáží a videí. Mezi kyberšikanou a klasickou šikanou jak ji známe je několik rozdílů. Šikana v elektronické podobě má výhodu ve velké anonymitě. Oběť kolikrát ani nezná identitu útočníka. Mění se zde i podoba agresora. Tuto formu šikany využívají i jedinci, kteří nejsou fyzicky zdatní na to, aby zvládli fyzickou šikanu. Oběti u této formy šikany může být kdokoliv pohybující se v kyberprostoru. Tato forma šikany nezanechává žádné viditelné stopy a tak je mnohem složitější ji odhalit. V kyberprostoru je možnost většího publika a není zde žádná omezenost v čase. (*saferinternet.cz*, 2013, online)

Považuji za důležité ještě zmínit nový fenomén v oblasti šikanování, a sice šikanu učitelů. Na tento jev nejsme zvyklí a dosud jsme jej v takovém měřítku neznali a nejsme tudíž na něj dostatečně připraveni. V minulém století měli učitelé významné postavení a společnost si jich vážila. Respekt z učitele ve škole pak měli i děti. Toto postavení se v dnešní společnosti změnilo, a tak se i u dětí vytratil respekt k učitelům. Děti se dnes baví tím, že učitele provokují a nahrávají si to na mobilní telefon. Je potřeba se zamyslet nad tím, kam až necháme tento problém zajít a jak budeme tyto skutky tretat. (Švarcová, 2009, s. 84)

2.2 Záškoláctví

Děti a mládež jsou skupinou obyvatelstva, která má ze zákona povinnou školní docházku. Škola se podílí na výchově a socializaci žáka. Přesvědčit některé děti, že škola je pro ně prospěšná a důležitá, je složitý úkol. Pokud se jedná o jednorázovou nepřítomnost žáka, která se neopakuje, může tato absence zůstat bez povšimnutí. Pokud se ale nepřítomnost žáka ve škole opakuje, nebo se stane pravidelnou, nastává u dítěte problém – záškoláctví.

Martínek (2009, s. 97) definuje záškoláctví jako: *„Úmyslné zameškávání školního vyučování, kdy žák o své vlastní vůli, ve většině případů bez vědomí rodičů, nechodí do školy a neplní školní docházku. Jde o nejklaštější poruchu chování, kdy se jedná o absenci ve škole bez řádného omluvení rodiči či lékařem“*.

Příčin proč žák nechce navštěvovat školu, může být spousta. Můžeme je ale rozdělit do tří základních skupin:

- Negativní vztah ke škole
- Vliv rodiny
- Vliv vrstevníků a trávení volného času (Martínek, 2009, s. 97)

Chris Kyriacou představuje pět hlavních kategorií, které se používají k určení záškoláctví:

- a) **Pravé záškoláctví** – žák je ve škole často nepřítomen, ale jeho rodiče si myslí, že školu navštěvuje.
- b) **Záškoláctví s vědomím rodičů** – jedná se o dny, kdy žák zůstal doma a rodiče o tom ví.
- c) **Záškoláctví s klamáním rodičů** – v tomto případě se jedná o děti, které dokážou své rodiče přesvědčit o nějakém důvodu, díky kterému nemohou školu navštívit. Vymyslí si nemoc, která není skutečná.
- d) **Útěky ze školy** – tento druh se někdy nazývá také „interní záškoláctví“. Dítě školu navštíví, ale během dne ji na nějakou dobu opustí.
- e) **Odmítání školy** – poslední typ záškoláctví se týká dětí, kterým docházka do školy činí psychické potíže. Dítě má obavy ze školního prostředí, bojí se, že by mohlo být šikanováno, má obavy z probírané látky nebo zvládnutí testu. (Kyriaceu, 2005, s. 44 – 45)

Problematikou záškoláctví se zabývá také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které vydalo Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví. Tento metodický pokyn říká, že do 10 neomluvených hodin se problém řeší se zákonným zástupcem. Pokud je neomluvených hodin 10 a více, svolá ředitel školy výchovnou komisi. Ta je ve složení ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence a zástupce rady školy. V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací. Tímto problémem se potom zabývají kurátoři pro děti a mladistvé. (MŠMT, 2002, online)

2.3 Delikvence a Kriminalita

Pojem kriminalita pochází z latinského *criminalis* což znamená *zločinný*. Jedná se tedy o činy, které jsou v naší společnosti trestné a jsou sankciované.

Delikvence je z latinského *delinquere* a znamená to *provinit se*. Je to širší pojem než kriminalita. Patří sem totiž nejen činnost porušující právní normy, ale také i společenské normy. Jedná se tedy o přestupky a delikvenci vztahující se na děti a mládež, kterým z důvodů věku nelze uložit trest. Pokud jde o děti do 15let jedná se o dětskou

kriminalitu. Kriminalita mladistvých neboli juvenilní delikvence se týká mladistvých od 15 do 18 let. (Fischer a Škoda, 2009, s. 156)

Způsob páchaní trestné činnosti u dětí a mladistvých je značně determinován. Mühlpacher (2008, s 130-131) se těmito zvláštnostmi zabývá a uvádí, že mezi ně patří:

- *předmět útoku je určen jiným hodnotovým systémem než u dospělého jedince*
- *příprava trestné činnosti je nedokonalá a často schází podrobnější naplánování*
- *páchání trestné činnosti je často ovlivněno alkoholem nebo jinou návykovou látkou, pod jejímž vlivem tuto činnost páchají*
- *trestná činnost je páchána ve skupině*
- *při opakování trestné činnosti se opakují specifické znaky stejné jako u předchozí*
- *děti a mladiství jednají velmi emotivně a často pod vlivem momentální situace*
- *často odcizují předměty, které momentálně potřebují, nebo se jim líbí aj.*

Větší pravděpodobnost selhání mají děti, které neukončí povinnou školní docházku, pocházejí z dysfunkčních rodin, mají tendence k agresivnímu chování, nebo inklinují k nějaké subkultuře. Delikventní žáci mají často problém akceptovat školní řád a pravidla. Narušují tak výuku a chod školy. (Kraus a Hroncová, 2010, s. 40)

2.4 Závislosti

Po ulicích neustále potkáváme nezletilé děti s cigaretou v ústech nebo alkoholem posilněné teenagery. Konzumace alkoholických a tabákových výrobků se stává u spousty nezletilých dětí samozřejmostí a součástí jejich image. Výjimkou není ani užívání omamných látek. Mezi příčiny vzniku užívání návykových látek může být vliv rodiny nebo kopírování jejich vzorců chování. Také zde určitě patří snaha zapadnout mezi vrstevníky, vliv party, ale také nuda a nízké sebevědomí. Někteří využívají látku pouze experimentálně jako formu nějaké zábavy, ale u jiných jedinců přechází experimentování až v závislost. (Fischer a Škoda, 2009, s. 95-99)

Je potřeba si tedy uvědomit, jaký je rozdíl mezi příležitostným experimentováním a závislostí na návykové látce. Syndrom závislosti charakterizují tyto znaky:

- silné puzení, opatřit si látku
- zvyšující se tolerance

- omezení svých dřívějších zájmů v důsledku závislosti
- vyskytující se abstinenční příznaky
- přetrvávající užívání před zjevné škodlivosti (Fischer a Škoda, 2009, s. 94)

Mezinárodní klasifikace nemocí (2002) dle 10 revize definuje závislost takto: *„Soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, který se vyvíjí po opakovaném užití substance a který typicky zahrnuje silné přání užít drogu, porušené ovládnání při jejím užívání, přetrvávající užívání této drogy i přes škodlivé následky, prioritní v užívání drogy před ostatními aktivitami a závazky, zvýšená tolerance pro drogu a někdy somatický odvykací stav. Syndrom závislosti může být pro specifickou psychoaktivní substanci (např. tabák, alkohol nebo diazepam) pro skupinu látek (např. opioidy) nebo pro širší rozpětí farmakologicky rozličných psychoaktivních substancí“.* (uzis.cz; 2014, online)

Návykové látky můžeme rozdělit na dvě skupiny, a sice na legální drogy a nelegální drogy. Mezi legální drogy patří alkohol, tabakizmus, kofeinismus a závislost na lécích. Mezi nelegální drogy patří opiáty, halucinogeny, stimulancia a konopné drogy.

U legálních drog je velké riziko v tom, že jsou snadno dostupné a společností tolerované. Proto se i s touto závislostí můžeme setkat i ve školství. V naší společnosti i kulturní tradici vidíme typické proalkoholní společenské cítění. Alkohol se především pro mladistvé často stává „přestupní“ látkou k ještě silnější droze. I malé množství alkoholu může u dětí vyvolat otravu a rychleji u nich vzniká závislost. V České republice platí zákon, který dovoluje užívat alkohol osobám starších 18 let. Mezi další oblíbenou a společností tolerovanou drogou patří tabakizmus. Tabák se užívá ve formě kouření, žvýkání, nebo šňupání. Na nikotin vzniká jak psychická závislost, tak i fyzická. Učitel by měl mít základní povědomí o návykových látkách a dokázat včas užití látky rozpoznat.

3 Charakteristika poradenských služeb na základní škole

V průběhu našeho života každý z nás absolvoval základní školu, ve které se musel potýkat s pedagogy. V té době jsme nepřemýšleli nad tím, že i náš pedagog může být významným členem podílejícím se na práci poradenských zařízení. Pedagog ve svém povolání plní nejen funkci výchovně vzdělávací. Poskytuje podporu, pomoc a pochopení problému, se kterým se na něj žák obrátí. Snaží se také pomáhat rodičům s řešením sociálně patologických jevů.

Úkolem pedagoga je působit na jedince preventivně a využít možnost včas zasáhnout a rozpoznat, kdy je jedinec ve svízelné situaci nebo se změnilo klima třídy. Je teda na něm, aby zasáhl a adekvátně zareagoval na vážnou situaci a k tomu může využít odbornou pomoc. (Pospíšilová a Tyšer, 2003, s. 4)

Poskytování poradenských služeb ve škole je zapracováno ve vyhlášce MŠMT ČR č.72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a v metodickém pokynu MŠMT ČR č. 27 317/2004-24 Sb. koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole.

V zákoně č. 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních se uvádí, co je obsahem poradenských služeb a k čemu přispívá:

- vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj žáků, pro rozvoj jejich osobnosti před zahájením vzdělávání a v průběhu vzdělávání
- naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu zahájení
- prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálně patologických jevů (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků se zdravotním postižením
- vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky národnostních menšiny nebo etnických skupin
- vytvoření podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané
- rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních

- zmírnění důsledku zdravotního postižení a prevenci jeho vzniku. (zakonyprolidi.cz, 2010-2016, online)

3.1 Modely poradenských služeb na ZŠ

Tyto modely jsou navrženy tak, aby učitelé podílející se na realizaci školní strategie pedagogicko-psychologického poradenství mohli mezi sebou spolupracovat. Jsou tedy dva základní modely poskytování poradenských služeb ve škole.

A. varianta základní

do této skupiny patří:

- Výchovný poradce
- Školní metodik prevence
- Třídní učitel
- Učitel výchov (občanské výchovy, rodinné výchovy, výchovy k volbě povolání)
- Učitel- metodik pro přípravu školních vzdělávacích programů

B. varianta rozšířená

patří zde učitelé uvedení v základní skupině, jejich činnost je doplněná:

- Školní psycholog
- Školní speciální pedagog

Odbornou a metodickou podporu poradenským pracovníkům ve škole poskytují:

- **pedagogicko-psychologické poradny.** Ty pomáhají při výchově a vzdělávání žáků, zjišťují připravenost dětí na povinnou školní docházku a speciální vzdělávací potřeby žáků, za pomoci školního metodika prevence se snaží předcházet sociálně patologickým jevům.
- **speciálně pedagogická centra.** Ta pomáhají dětem se zdravotním postižením nebo znevýhodněním integrovaným v běžných školách.
- **střediska výchovné péče.** Ta se zaměřují na prevenci a terapii sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. (atre.cz.,2016, online)

4 Školní metodik prevence

Ředitel každé školy má povinnost zabezpečit (podle §7 vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) poskytnutí poradenské služby. Zpravidla to jsou výchovný poradce a školní metodik prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně dalšími pedagogickými pracovníky školy. Dále může také ředitel školy zajistit školního psychologa nebo školního sociálního pedagoga.

Tyšer Jiří (2006. s. 7) definuje práci školního metodika prevence takto: „ *Je to pedagog, odborně připraven pro výchovné poradenství v oblasti prevence, věnuje zvláštní pozornost prevenci a sledování chování dětí a mládeže z hlediska pedagogické, psychologické a sociální normy, zjišťování negativních jevů a poruch a jejich napravování.* “

ŠMP je tedy jedinec, který má na úkol zabývat se prevencí rizikových forem chování. Ve starších publikacích, vyhláškách a zákonech se setkáváme s pojmem sociálně patologické jevy. Nové metodické doporučení již reflektuje aktuální terminologii – rizikové chování. Pojem sociálně patologické jevy je pojmem sociologickým a je to označení pro nezdravé, abnormální a obecně nežádoucí společenské jevy. (Tyšer, 2006)

4.1 Zákonné podmínky pro vykonávání funkce ŠMP

Aby se mohl učitel stát metodikem prevence, musí splnit podmínky, které jsou dány zákonem. Kompetence ŠMP jsou daný vyhláškou o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních č.72/2005 Sb. Funkci ŠMP získá ta osoba, která splní podmínky dané vyhláškou o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků č.317/2005 Sb. Zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Jak definuje zákon, musí absolvovat specializační studium v rozsahu minimálně 250 hodin, toto studium musí být zakončeno obhajobou závěrečné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Při splnění podmínek má jedinec nárok na příplatek ke mzdě ve výši 1000 až 2000 Kč měsíčně. (zakonyprolidi.cz, 2014-2016, online)

4.2 Náplň práce školního metodika prevence

Školní metodik prevence by se měl orientovat na:

- práci s výchovně problémovými dětmi
- spolupráci s rodinou

- spolupráci s institucemi
- spolupráci s pracovníky školy
- spolupráci s Policií ČR, městskou policií, městským nebo obecním úřadem

Školní metodik prevence zastává práci učitele a zároveň „preventisty“, což sebou přináší i to, že musí zvládat spousty dalších činností a nejen výchovně vzdělávací. Mezi další činnosti patří:

- diagnostická - je založena na pozorování chování a jednání žáka s cílem včas vyhledat rizikové formy chování.
- poradenská - představuje poskytnutí pomoci, podpory a pochopení problému, se kterým se žák na učitele obrátí.
- informační - učitel má povinnost informovat rodiče o výchovných problémech dítěte
- konzultační – snaha pomoci rodičům při řešení patologického problému.
- koordináční - usměrňuje vztah učitel - pedagogický sbor. (Tyšer, 2006)

4.3 Činnost školního metodika prevence

Činnosti ŠMP můžeme rozdělit do několika oblastí. Jedná se o tyto činnosti:

- metodické a koordináční činnosti
- informační činnosti
- poradenské činnosti
- činnosti prováděné na začátku školního roku
- činnosti prováděné na konci školního roku.

V koncepci poradenských služeb poskytovaných ve škole (Č. j.: 27317/2004-24), najdeme rozbor činností ŠMP.

4.3.1 Metodická a koordináční činnost

- 1) Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
- 2) Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalizmu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.

- 3) Metodické vedení činnosti učitelů školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).
- 4) Koordinace vzdělávání pedagogů školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 5) Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- 6) Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v pedagogicko-psychologické poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 7) Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- 8) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů a zajišťování těchto zpráv a informací v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 9) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření. (zakonprolidi. cz, 2014-2016, online)

4.3.2 Informační činnosti

Cílem je informovat pedagogické pracovníky školy o problematice rizikových forem chování, předávat odborné znalosti a poznatky. Také by měl informovat vedení školy o nabídkách programů a projektů. Měl by se setkávat i s jinými metodiky prevence a čerpat z jejich zkušeností a poznatků. Dále také předávat informace vedení a zaměstnancům školy o tom jak je situace v dané škole a jaké má škola výsledky z preventivní práce.

Důležité také je aktualizace databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikových forem chování. Jde zejména o orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, policie (jak policie státní, tak i policie městská), orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci. V případě potřeby se na tuto databázi může jedinec obrátit a najít zde aktualizované a platné informace.

4.3.3 Poradenské činnosti

Tyto poradenské činnosti a služby lze poskytovat pouze se souhlasem zákonného zástupce. Jedná se o vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikových forem chování. Je zde velice důležitá spolupráce s třídním učitelem, protože on zná žáka nejlépe a žák k němu již má vytvořený vztah.

Součástí je i příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytovaných poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovaným školským zařízením.

4.3.4 Činnosti na začátku a konci školního roku

Na začátku každého školního roku přichází pro ŠMP zvlášť důležitý úkol a to sestavit minimální preventivní program a ujasnit vnitřní řád školy. Je také zapotřebí aktualizovat postupy jednání při výskytu sociálně nežádoucích jevů. Na třídních schůzkách s ním seznámit prostřednictvím třídních učitelů zákonné zástupce dětí a nechat jej od nich podepsat. Na těchto třídních schůzkách by měl také seznámit rodiče s funkcí výchovného poradce a ŠMP a možnostech jejich kontaktování (upřesnit konzultační hodiny, poskytnout služební e-mail, případně telefonní číslo). Na konci školního roku je důležité vyhodnocení minimálního preventivního programu.

4.4 Česká asociace školních metodiků prevence

Asociace byla zaregistrována na ministerstvu vnitra od 12. 2. 2004 jako profesní nepolitická organizace sdružující školní metodiky prevence. Profesně je zaměřena na metodickou a vzdělávací činnost, poskytování poradenských služeb, osvětovou činnost v oblasti zdravého životního stylu a prevence sociálně patologických jevů a prosazování zájmů školních metodiků prevence. Za své nejdůležitější cíle si vytyčila:

- snížit míru vyučovací povinnosti ŠMP o 1-2 hodiny týdně
- zvýšit příplatek ŠMP
- prosazovat zájmy všech členů asociace

- metodickou a poradenskou pomoc ŠMP
- 1x ročně organizovat pracovní setkání pro školní metodiky z celé ČR
- poskytnout náměty na akce pro děti a mládež, které lze realizovat v rámci školní preventivní strategie
- umožnit žákům, aby mohli hlasovat o tom, kdo bude na škole ŠMP (casmp.cz)

4.5 Minimální preventivní program

MPP je dokument, který je základní strategií školy, při prevenci sociálně patologických jevů. Je založený na podpoře aktivit žáků, preventivní práce ve škole a na spolupráci všech členů pedagogického sboru a spolupráce s rodiči. MPP se zpracovává vždy na jeden školní rok a podléhá kontrole české školní inspekce.

Základní přístupy v MPP:

- a. poskytování informací v rámci vzdělávacího procesu
- b. programy "Škola podporující zdraví"
- c. smysluplná nabídka volnočasových aktivit
- d. programy aktivního sociálního učení (skupinové formy práce vedoucí ke kvalitě mezilidských vztahů).
- e. poradenské činnosti jak ve školách, tak i ve spolupráci se speciálními zařízeními

Na tvorbu minimálního preventivního programu existuje formulář a k jeho vyplnění potřebujeme zvládnout těchto pět kroků. (Poradenské centrum, online)

- 1) Charakterizovat školu
- 2) Analyzovat situaci z předchozího školního roku
- 3) Stanovit cíl minimálního preventivního programu
- 4) Vytvořit aktivity pro jednotlivé cílové skupiny
- 5) Evaluace

5 Prevence

Slovo „prevence“ znamená předcházet. Je to soustava opatření, která má za úkol předcházet vzniku nebo včasnou ochranu. Negativním jevům je lepší vždy předcházet, než následky jejich vzniku odstraňovat. Prevence se rozdělila na primární a sekundární. Cílem primární prevence je předcházet problémům předtím, než se vyskytnou. Sekundární prevence se provádí až po vzniku problému, ale musí se aplikovat včas, aby nevznikly závažné důsledky a poškození. Od roku 1960 se hovoří také o terciální prevenci, které se využívá poté, co problém způsobil poškození a jejím cílem je předejít dalším škodám. (Nešpor, Csémy, Pernicová, 1999).

Při **primární prevenci** se snažíme předejít sociálně deviantnímu jednání v situacích a prostředích, kde ještě daný jev nenastal. Prevence sociálních deviací na základní škole by měla spočívat v posílení citových pout dítěte k rodině. Nevyhnutelná je také neformální spolupráce rodiny, školy a pedagogicko-psychologické poradny.

Sekundární prevencí by měla zabránit přetrvávání relativně lehkých forem a poruch chování a vzniku poruch sociálně a psychického vývinu. Důležitá úloha ve škole v této oblasti přísluší třídnímu učiteli. Jde v podstatě o soustavné, dlouhodobé poznávání, sledování a hodnocení vývoje žáka. Tuto činnost by měl učitel vykonávat za metodické pomoci výchovného poradce a pracovníků pedagogicko – psychologické poradny. Při poznávací a diagnostické činnosti je velmi důležitá nejen kvalitní dokumentace o samotných žácích, ale i o výchovných opatřeních, které byly vykonané.

Terciální prevence je zaměřená na jedince, kteří se již dopustili nežádoucího chování. Jde o zabránění, aby v této činnosti nepokračovali a nedopouštěli se dalších činů. Nemůže být realizována jen v rezortu školství, ale za účinné pomoci dalších orgánů a institucí spadajících do jiných resortů. (Kraus a Hroncová, 2010, s. 298)

Prevence primární se dělí na specifickou a nespecifickou.

Specifická primární prevence se týká jednotlivých sociálních deviací (např. prevence šikany, kriminality, drogové závislosti). Je realizována v rámci podpůrných programů a aktivit, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem chování rizikových skupin.

Nespecifická primární prevence se zabývá volnočasovými aktivitami určené nejširším vrstvám dětí a mládeže. Má za úkol formování osobnosti ke zdravému životnímu

stylu tak, aby zralá osobnost byla sama schopna odolávat nejrůznějším negativním vlivům, ohrožením a nástrahám. (Kraus, 2008, s. 148-150)

Organizace a koordinace v oblasti primární prevence v rámci rezortu školství je hierarchicky uspořádána:

1. **MŠMT** – Odbor speciálního vzdělávání a institucionální výchovy;
2. **Krajský školský koordinátor prevence** – pracovník krajského úřadu;
3. **Oblastní metodik preventivních aktivit** – pracovník pedagogicko-psychologické poradny (dále jen PPP);
4. **Školní metodik prevence** – pedagogický pracovník školy či školského zařízení (Tyšer, 2006, s. 43)

Realizátory nespecifické primární prevence v jednotlivých školách jsou všichni pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci školy. Jejich vzájemnou spoluprací, způsobem komunikace a chováním spoluvytvářejí dobré klima a atmosféru ve škole a vhodné prostředí pro harmonický rozvoj studentů.

Metodické doporučení (č. j. 21291/210-28) stanovuje konkrétní pedagogické pracovníky školy, kteří se na prevenci podílejí:

1. **Ředitel školy** zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole, zodpovídá za preventivní program. Má za úkol zapracovat do školního řádu projevy rizikového chování, včetně sankcí. Jmenuje do funkce školního metodika prevence a umožňuje mu systematické vzdělávání.
2. **Školní metodik prevence** (viz. kapitola 4)
3. **Třídní učitel** má povědomí o studentech a jejich rodinném zázemí, spolupracuje se ŠMP při detekci varovných signálů v chování a diagnostice třídy, podílí se na realizaci Preventivního programu, napomáhá vytvářet pravidla chování ve třídě a dbá na jejich dodržování. (MŠMT, 2013-2016, online)

6 Analýza práce ŠMP a rozbor situace na základní škole T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích

6.1 Výzkumný cíl a výzkumné otázky

Cílem práce je prozkoumat za pomoci dotazníku činnost práce školních metodiků prevence. Jaká činnost je hlavní náplní jejich práce, jaké se věnují méně a jak jsou spokojeni s jejich funkcí. Dalším cílem je zmapovat situaci na základní škole T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích. Jaké se zde vyskytují rizikové formy chování a jaké zde panuje školní klima. Toto zmapování doplní v rozhovoru paní Mgr. Marie Svobodová, školní metodička prevence.

Výzkumné otázky:

- Která činnost je hlavní pracovní náplní ŠMP
- Jaká je spokojenost s jejich funkcí
- Jaká je situace na základní škole T. G. Masaryka
- Které rizikové formy chování aktuálně řeší
- Jaké zde panuje třídní klima

6.2 Výzkumné metody

Kombinovaný výzkumný plán využívá dotazníkové šetření, polostrukturovaný rozhovor a analýzu dokumentace. Dotazníkové šetření bylo uskutečněno za pomoci dotazníku vlastní konstrukce. Dotazník (příloha č. 1 Dotazník pro školní metodiky prevence) byl rozeslán vybraným základním školám a zveřejněn na sociální síti Facebook. Cílovou skupinou byli učitelé, kteří zastávají funkci školního metodika prevence (N=24).

Následuje analýza dokumentace školy. Škola se v minulém roce zúčastnila výzkumu Identifikace rizikových oblastí u dospívajících. Tohoto výzkumu se účastnilo 8 tříd, z toho 86 bylo dívek a 78 chlapců, dohromady tedy 164 respondentů. Skriningový dotazník pro dospívající identifikující rizikové oblasti vznikl na základě dotazníku vytvořeného R. E. Tarterem „The Drug Use Screening Inventory“. Autory české verze dotazníku jsou MUDr. Karel Nešpor, CSc., PhDr. Ladislav Csémy a Doc. MUDr. Hana Provazníková, CSc. Cílem dotazníku je identifikace problémových oblastí života dospívajícího a posouzení závažnosti těchto problémů. Dotazník slouží pro krátké a efektivní posouzení aktuálních problémů.

Na každou otázku mohl respondent odpovědět buď „souhlasí“, nebo „nesouhlasí“. Otázky v dotazníku jsou konstruovány tak, že problémová odpověď (tj. u většiny otázek v dotazníku odpověď souhlasná) respondenta znamená zvýšení problémového indexu dané oblasti. Čím je problémový index v určité oblasti vyšší, tím více problémů v ní mohou respondenti mít. Problémový index se vyjadřuje v procentech (0% = minimum – 100% = maximum), jako podíl problémových odpovědí z celkového počtu odpovědí v konkrétní oblasti. Součástí vyhodnocení je i výpočet celkového problémového indexu, který se počítá jako průměrná hodnota problémových indexů jednotlivých oblastí (0% = minimum – 100% = maximum). Celkový problémový index umožňuje odhadnout závažnost stavu všech respondentů v rámci školy. (Nešpor, Csémy, Provazníková, 1998)

Ve třech vybraných třídách se uskuteční měření školního klimatu. Pro zjištění pohledu žáků na klima ve třídě byla použita dotazníková metoda, tzv. dotazník KLIT (příloha č. 2 – dotazník KLIT). Tento dotazník byl poprvé aplikovaný v roce 2002. Dotazník byl vytvořen specificky v českých podmínkách a je určen pro žáky 2. stupně ZŠ a celé SŠ. Dotazník obsahuje 27 výroků, které ilustrují tři prvky (oblasti) tvořící klima třídy. Respondent reaguje na jednotlivé výroky podle toho, do jaké míry s výrokem souhlasí či nesouhlasí na čtyř bodové škále Lickertovského typu od Silně souhlasím (4), po Silně nesouhlasím (1) (střední hodnota byla záměrně vynechána, aby se dotazovaný musel vyhnout průměrné hodnotě). Sledované oblasti klimatu třídy:

- a. suportivní klima třídy (12 položek) – žáci zde popisují vztahy ke třídě a mezi spolužáky, míru kooperace, soudržnosti a sociální opory
- b. motivace k negativnímu školnímu výkonu (9 položek) – žák uvádí míru svého zájmu (nezájmu) o školu, tendenci nevynikat, vyhýbat se neúspěchům, nevěřit si
- c. sebeprosazení (6 položek) – představuje tendenci k jisté individualizaci výkonu, ale i spoléhání na sebe, nižší míru kooperace, touhu vyniknout, jednat účinně

Polostrukturovaný rozhovor byl použit, protože doplní a dokreslí situaci na dané škole. Takový rozhovor patří mezi nejrozšířenější podobu rozhovorů. Umožňuje dle potřeby a možností zaměřovat pořadí okruhů otázek, vynechávat či doplňovat údaje tak, abychom dostali ucelený obraz. Hendl (2005, s. 50) píše o kvalitativním výzkumu:

„Práce kvalitativního výzkumu, je přirovnávána k činnosti detektiva. Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní a induktivní závěry. Seznamuje se s novými lidmi a pracuje přímo

v terénu, kde se něco děje. Sběr dat a jejich analýza v kvalitativním výzkumu probíhají v delším časovém intervalu ...“.

6.3 Výzkumný soubor a procedura

Dotazník byl rozeslán vybraným základním školám a zveřejněn na sociální síti Facebook. Cílovou skupinou byli učitelé, kteří zastávají funkci školního metodika prevence (N=24) a jejich činnosti byly mapovány s využitím dotazníku vlastní konstrukce

Výzkumným souborem byli žáci druhého stupně základní školy T. G. Masaryka. Tato škola se nachází v Moravských Budějovicích, tedy v menším městě v kraji Vysočina. Na ZŠ je zaveden bodový systém, podle kterého jsou žáci hodnoceni. Žák získává kladné a záporné body, vykazovány jsou pak odděleně. Při dovršení stanovené hranice je žákovi uděleno kázeňské opatření (pochvala nebo napomenutí). Tato škola je velice úspěšná a aktivní v oblasti ekologie. Od roku 2004 několikrát získali titul EKOŠKOLA. Žáci sami usilují o zlepšení stavu životního prostředí, analyzují současnou situaci v oblastech energie, vody, odpadů, klimatických změn, dopravy apod. Zároveň navrhují zlepšení, která se snaží posléze naplnit. Dokumentace o šetření na dané škole mi byla poskytnuta a cílem bylo zjistit, jaké se zde vyskytují rizikové formy chování a jakou mají žáci zkušenost s drogami.

Vstupem do školy se z dítěte stává žák. Od počátku je nucen se podřizovat chodu celé školy, třídy i svému učiteli, podávat určitý výkon a být také dobrým spolužákem. Ve třídě není jen individualitou, ale spoluprožívá a tvoří specifické psychologické prostředí, klima své třídy. Klima třídy představuje trvalejší sociální a emocionální naladění žáků ve třídě, které tvoří a prožívají učitelé a žáci v interakci. Velmi důležitým prvkem klimatu třídy je učitelovo jednání. On výuku řídí, organizuje, inovuje, navrhuje pravidla a kontroluje. (Lašek, 2001)

Klima třídy je faktorem ukazující na kvalitu sociální opory, proto následovalo měření školního klimatu. S paní Mgr. Marií Svobodovou byla prodiskutována vhodnost a obsah dotazníku a dohodli jsme se, že změříme klima třídy vždy v jedné třídě z 6, 7. a 8. ročníků. Rozhodli jsme se využít elektronických vymožeností školy a daný dotazník se promítal na plátno a žáci zapisovali své odpovědi do tabulky. Paní Mgr. Marie Svobodová vyučuje občanskou výchovu a ve svém předmětu žákům dotazník představila a pomohla se sběrem dat. Z důvodů své pracovní vytíženosti jsem se bohužel nemohla osobně účastnit realizace. Po sesbírání dat jsem dotazníky vyhodnotila a pro přehlednost jsem tučně zvýraznila maximální hodnoty pro daný výrok.

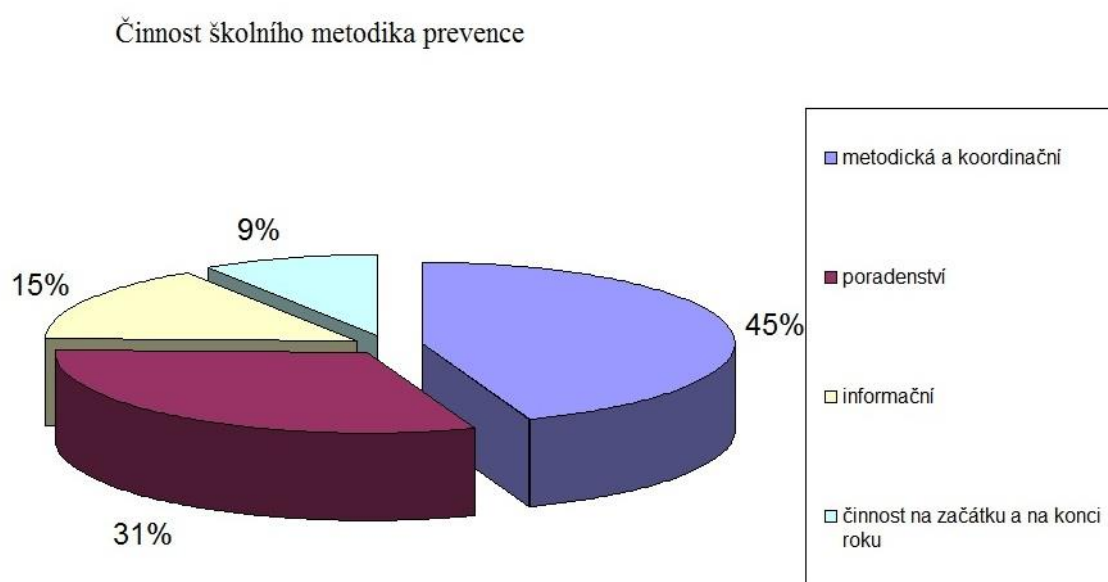

Poslední částí výzkumu se věnuje rozhovoru s metodičkou prevence na ZŠ T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích. Tuto funkci zastává paní Mgr. Marie Svobodová. V její volné hodině se diskutovalo o výsledcích jejích i mého výzkumu. Hodnotilo se, které problémy aktuálně ve škole řeší a jaké použijí řešení. S paní magistrou jsme prošli nachystané otázky a diskutovali o nich.

6.4 Analýza výsledků

6.4.1 Rozbor činností školních metodiků prevence

1) Kolik času při plnění šmp věnujete následujícím úkonům? (v %)

Graf č. 1 činnost ŠMP

Dotazovaní měli za úkol v procentech vyčíslit, jak moc se ve své funkci zabývají jednotlivými činnostmi. Z grafu vyplývá, že ŠMP tráví nejvíce času funkcí metodickou a koordinační. Tento výsledek byl předpokládáný, protože do této formy činnosti spadají preventivní aktivity školy, koordinace spolupráce školy s orgány státní správy, shromažďování odborných zpráv a informací o žácích a vedení písemných záznamů. Tato činnosti je časově náročná a proto má v práci ŠMP největší zastoupení. Na druhém místě je činnost poradenská. I této činnosti se ŠMP věnuje relativně často, poskytuje poradenství učitelům, rodičům, ale můžou se na něj obrátit i samotní žáci. ŠMP se věnuje i činnosti

informační, během které informuje pedagogický sbor o problematických jevech, které se ve škole vyskytují. Informuje i vedení školy o nabízených projektech a programech.

Nejmenší zastoupení má práce na konci a na začátku školního roku. Tato činnost je velice důležitá, ŠMP musí sestavit minimální preventivní program a představit svou funkci rodičům.

2) Vykonáváte zároveň funkci výchovného poradce?

	Ano	Ne
Absolutní četnost	2	22
V %	8,4	91,6

Tab. č. 1 - kumulovaná funkce školního metodika prevence a výchovného poradce

Výsledná data v tomto zjištění ukazují pozitivní výsledky. Sjednocení funkce školního metodika prevence, výchovného poradce a ještě učitele musí být pro daného jedince velice náročné. Jelikož jsem oslovovala i školy s menším počtem žáků, domnívám se, že toho sjednocení funkcí bude probíhat právě v těchto malých školách.

3) Vzdali byste se své funkce, kdyby se některý z vašich kolegů nabídl, že funkci bude vykonávat místo vás?

	Ano	Ne
absolutní četnost	14	10
V %	58,3	41,7

Tab. č. 2 - Setrvání ve funkcích školního metodika prevence

Z vyzkoumaných údajů vyplývá, že 58% jedinců by se své funkce vzdalo. Funkce ŠMP je jistě psychicky náročná a přináší i velkou zodpovědnost. Učitel si musí do svých hodin dělat přípravy, opravovat písemné práce, a pokud má jedinec ještě funkci ŠMP, přináší to větší množství práce a časovou náročnost. Pro některé jedince může být tato náročnost tak veliká, že by se raději funkce vzdali. Pokud ještě jedinec dostal tuto funkci nedobrovolně, nemůžeme se divit, že by se své funkce raději vzdal ve prospěch někoho jiného.

4) Máte snížený úvazek?

	Ano	Ne
absolutní četnost	1	23
V %	4,2	95,8

Tab. Č. 3 – Snížení úvazku

Většina dotazovaných respondentů, tedy 23 jedinců, nemá snížený hodinový úvazek. Formálně prozatím nemají ŠMP nárok na tuto úlevu. Ale Česká asociace školních metodiků prevence si tento požadavek zařadila do svých cílů. Snaží se prosadit úlevu o 1 – 2 hodiny týdně. Tato úleva by mohla přispět k tomu, že metodici by měli více času na tuto práci a mohli by se jí věnovat mnohem intenzivněji a více. Kdyby byla tato úleva zavedena, třeba by se tolik metodiků prevence nechtělo vzdát své funkce.

5) Jste spokojeni s platovým ohodnocením funkce školního metodika prevence?

	Ano	Ne
absolutní četnost	3	21
V %	12,5	87,5

Tab. Č. 4 – platové ohodnocení

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících definuje, že jedinec musí pro výkon ŠMP absolvovat specializační studium v rozsahu minimálně 250 hodin, toto studium musí být zakončeno obhajobou závěrečné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Při splnění podmínek má jedinec nárok na příplatek ke mzdě ve výši 1000 až 2000 Kč měsíčně. Výkon práce ŠMP je funkce náročná a zodpovědná. Jedinec se věnuje prevenci nebo řešení nějakého problému. Řešení problému bude jistě časově i psychicky náročné. Jedinec daný problém řeší s učiteli, rodiči a daným kolektivem. Kolikrát může být do daného problému zapojena policie nebo OSPOD. Zvládnutí takovéto situace vyžaduje určitou psychickou odolnost a kvalitní znalosti. A takové dovednosti by měli být dobře platově ohodnocené, aby i toho finanční ohodnocení jedince k práci motivovalo. Z tabulky vyplývá, že 87,5 % jedinců není s ohodnocením spokojená.

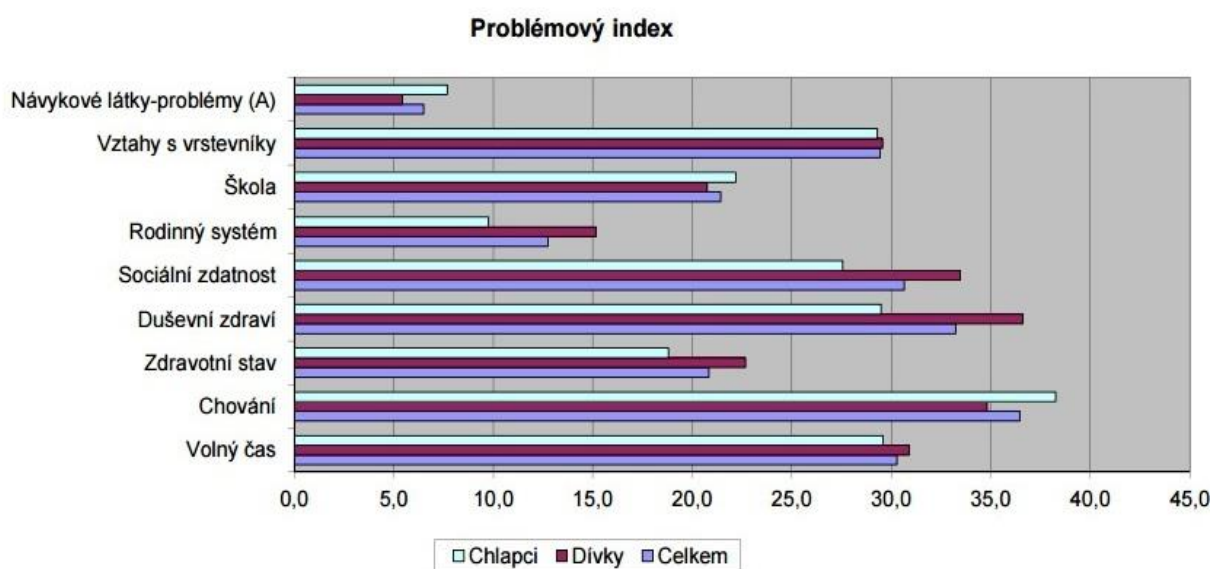
6) Přijdou Vám pokyny MŠMT přehledné a užitečné?

	Ano	Ne
absolutní četnost	9	15
V %	37.5	62.5

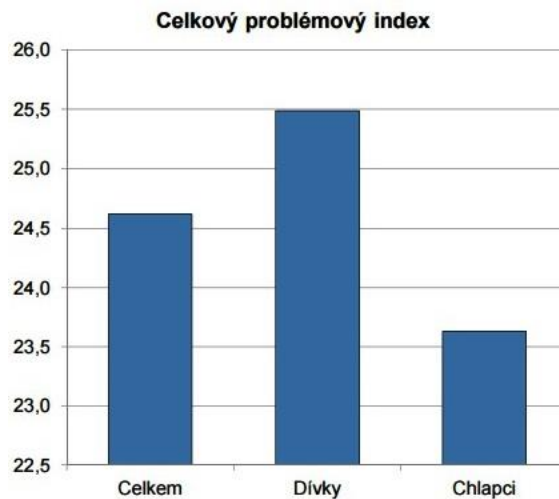
Tab. Č. 5 – pokyny MŠMT

V pokynech MŠMT nalezneme výčet rizikových jevů ve školním prostředí, definice a základní charakteristiku. Objevují se zde i výzkumy a rady koho v případě problému kontaktovat. V mém výzkumu 15 respondentů odpovědělo, že se jim pokyny MŠMT nezdají přehledné a užitečné. Mohlo to být způsobené tím, že hledali konkrétní postupy na problém, který řešili, a nenalezli na něj odpověď. V pokynech nalezneme obecné pokyny jak postupovat. Je tedy důležité, aby do funkce ŠMP byl jmenován jedinec, který je v této problematice vzdělaný, má osobností předpoklady pro výkon této funkce a umí samostatně nalézat řešení a jednat.

6.4.2 Aktuální situace na ZŠ T. G. Masaryka

Graf. Č. 2 – výsledky identifikace rizikových forem chování u dospívajících

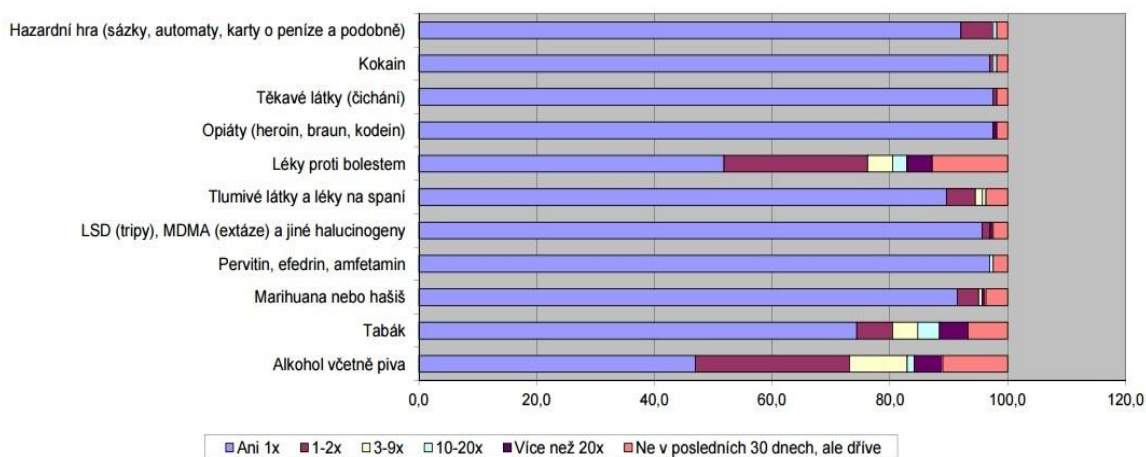

Graf. Č. 3 – Celkový problémový index

Z grafu a celkového problémového indexu můžeme zhodnotit, že za rizikové oblasti lze pokládat vztahy s vrstevníky, sociální zdatnost, duševní zdraví, chování a volný čas. Je tedy důležité se na tyto oblasti zaměřit. Kvalitní náplň volného času se samozřejmě nevyřeší všechno, ale když má dospívající nabídku pestrou, a má šanci, že bude v něčem úspěšný, zmenšuje se pravděpodobnost, že někomu ublíží, opije se, či sáhne po drogách. Škola by se měla věnovat organizacím pro dospívající s pozitivním programem (sportovní kluby, chovatelství, skauting, ochrana přírody atd.) a uvažovat o vhodné volbě nepovinných předmětů. Takto velký index u duševního zdraví může také znamenat špatné vztahy v rodině, které se promítnou do školního prostředí. Na dítě jistě negativně působí nadměrný nebo příliš dlouho trvající stres, zátěž a rozpory v kolektivu. Je tedy důležité, aby dítě mělo doma pevné a fungující zázemí. Což je v době velkého výskytu rozvodů komplikací. Škola by měla zapracovat na zvyšování sebevědomí svých žáků, na nácvičku jejich komunikačních a asertivních dovedností, aby si žáci byli více jistí ve své sociální zdatnosti.

Dále se tento výzkum zabýval výskytem návykového chování v posledních 30 dnech. Dnešní dospívající děti mají většinou nějakou zkušenost s drogami nebo se s nimi v nějaké podobě setkali. Je tedy důležité, aby škola děti informovala o tom, co drogy jsou, jak na jedince působí, a jaké mohou mít následky. Děti většinou velice dobře reagují, pokud jim škola zprostředkuje kontakt s osobou, která má osobní zkušenost se závislostí. Taková osoba je pro děti věrohodná, zajímavá a dozví se od ní informace, které nedokáže zprostředkovat učitel, který s drogou zkušenost nemá.

Výskyt návykového chování v posledních 30 dnech - celkem

Graf č. 4 – Výskyt návykového chování v posledních 30 dnech

Z grafu vyplývá, že respondenti na ZŠ mají zkušenost s alkoholem (včetně piva). Český národ je velice tolerantní k užívání alkoholu. Je zapotřebí dohlížet na to, aby dospívající jedinci neměli zkušenost s alkoholem. Velkou četnost výskytu má také tabák, který je u nás také velice hojně využíván. Děti mohou vnímat kouření jako běžnou záležitost a je potřeba jim vysvětlit, že kouření je škodlivé a návykové. A dohlížet na to, aby se tyto jevy neobjevovali nejen na školní půdě, ale i mimo ni. V grafu můžeme zpozorovat velký výskyt léků na bolest. Ptala jsem se paní Mgr. Marie Svobodové, co říká k tomuto výsledku. Řekla mi, že ve škole nejsou léky zneužívány, že léky předepisuje lékař a to škola nemůže ovlivnit.

6.4.3 Třídní klima jako zdroj sociální opory

Výsledky 6. B

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci
V naší třídě mám několik důvěrných přátel.	37,0	41,2	30,0	55,6	52,9	60,0	7,4	5,9	10,0	0,0	0,0	0,0
Když jsem v nesnázích, vím, že mi třída pomůže.	0,0	0,0	0,0	44,4	41,2	50,0	44,4	52,9	30,0	11,1	5,9	20,0
V naší třídě se dovede většina žáků radovat ze školního úspěchu jednoho z nás.	11,1	17,6	0,0	33,3	29,4	40,0	29,6	35,3	20,0	25,9	17,6	40,0
Záleží mi na tom, aby ostatní ve třídě měli o mně co nejlepší mínění.	48,1	52,9	40,0	33,3	35,3	30,0	7,4	11,8	0,0	11,1	0,0	30,0
S většinou třídou je příjemné se sejit i mimo školu na společné akci.	40,7	41,2	40,0	22,2	17,6	30,0	25,9	41,2	0,0	11,1	0,0	30,0
V naší třídě se dovedeme při písemce či zkoušení vzájemně povzbuzovat, fandit si.	11,1	17,6	0,0	29,6	17,6	50,0	37,0	47,1	20,0	22,2	17,6	30,0
Cítím, že do této třídy opravdu patřím.	29,6	23,5	40,0	48,1	52,9	40,0	22,2	23,5	20,0	0,0	0,0	0,0
V naší třídě je mnohem lepší parta, než v jiných třídách na naší škole.	11,1	11,8	10,0	44,4	41,2	50,0	18,5	23,5	10,0	25,9	23,5	30,0
Úkoly zadané celé třídě umíme dohromady řešit, máme na to dobrý systém.	18,5	23,5	10,0	40,7	41,2	40,0	37,0	35,3	40,0	3,7	0,0	10,0
V naší třídě se cítím spokojen(a), vím, že mě třída „bere“.	25,9	23,5	30,0	44,4	41,2	50,0	22,2	29,4	10,0	7,4	5,9	10,0
Když jde o nějakou důležitou věc, většina lidí v naší třídě se dovede sjednotit.	11,1	17,6	0,0	25,9	23,5	30,0	51,9	47,1	60,0	11,1	11,8	10,0
V naší třídě si při učení vzájemně pomáháme.	7,4	5,9	10,0	48,1	41,2	60,0	29,6	35,3	20,0	14,8	17,6	10,0

Tab. č. 6 – Suportivní klima třídy 6. B

V této oblasti vyšly výsledky pozitivně. Odchytku lze pozorovat pouze u bodu: „V naší třídě se dovede většina žáků radovat ze školního úspěchu jednoho z nás.“, kde 40 % chlapců odpovědělo, že silně nesouhlasí. Další velkou odchytku můžeme pozorovat u bodu: „Když jde o nějakou důležitou věc, většina lidí v naší třídě se dovede sjednotit.“, kde 60% chlapců uvedlo, že mírně nesouhlasí. Tyto hodnoty budou zapříčiněny tím, že mezi chlapci v této třídě je určitá rivalita a hledají způsob jak spolu komunikovat. Bude zde zapotřebí větší dohled třídního učitele, aby měl tuto situaci pod kontrolou.

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci
Mohl(a) bych mít ve škole lepší výsledky, ale jen těžko se donutím k pravidelné práci.	44,4	29,4	70,0	18,5	17,6	20,0	22,2	35,3	0,0	14,8	17,6	10,0
Nejlepší je ve škole na sebe příliš neupozorňovat, být spíše v průměru.	55,6	58,8	50,0	25,9	23,5	30,0	14,8	17,6	10,0	3,7	0,0	10,0
Při zkoušení chci především projít, na známce mi zas tak nezáleží.	22,2	23,5	20,0	29,6	23,5	40,0	22,2	17,6	30,0	25,9	35,3	10,0
Vynikající prospěch není obvykle člověku v dalším životě mnoho platný.	14,8	17,6	10,0	48,1	41,2	60,0	11,1	17,6	0,0	25,9	23,5	30,0
Když stojím ve škole před nějakým úkolem, mívám strach, netroufnu si na něj.	3,7	5,9	0,0	25,9	35,3	10,0	48,1	47,1	50,0	22,2	11,8	40,0
Obvykle se ve škole při hodinách vyhýbám obtížným, nesnadno řešitelným situacím.	25,9	23,5	30,0	40,7	58,8	10,0	22,2	11,8	40,0	11,1	5,9	20,0
Často mívám pocit, že umím méně, než ostatní.	14,8	17,6	10,0	25,9	23,5	30,0	25,9	29,4	20,0	33,3	29,4	40,0
Mívám strach z možných překážek, váhám; neúspěchu se chci raději vyhnout.	14,8	17,6	10,0	44,4	41,2	50,0	25,9	29,4	20,0	14,8	11,8	20,0
Vím, že špatně zvládám školní situace, proto chci být ve škole raději „neviditelný(á)“.	11,1	0,0	30,0	22,2	23,5	20,0	40,7	52,9	20,0	25,9	23,5	30,0

Tab. č. 7 – Motivace k negativnímu školnímu výkonu 6. B

V této oblasti dopadla třída dobře. Nemají strach stát před třídou a prezentovat, dokonce zde nemají žáci pocit, že by uměli méně než ti ostatní. Žáci se zde snaží zapadnout a nevybočovat z kolektivu. Někteří dokonce přiznávají, že kdyby se více věnovali škole, mohli by mít lepší výsledky.

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci
Když vím, že něco umím, nebojím se to ukázat.	44,4	52,9	30,0	48,1	47,1	50,0	7,4	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0
Obvykle se cítím dosti výkonný(á), mám pocit, že dosáhnu dobrého výsledku.	48,1	58,8	30,0	33,3	41,2	20,0	14,8	0,0	40,0	3,7	0,0	10,0
K řešení úkolů a problémů ve škole volím nejčastěji vlastní cestu, netoužím po spolupráci s ostatními ve třídě.	7,4	5,9	10,0	48,1	52,9	40,0	29,6	35,3	20,0	14,8	5,9	30,0
Nerad(a) se podřizují společné práci celé třídy, to vždy znamená potlačit sám (sama) sebe.	18,5	11,8	30,0	29,6	23,5	40,0	33,3	41,2	20,0	18,5	23,5	10,0
Pracovat na nějaké společné akci třídy, to obvykle znamená, že méně pracoviti se schovají za pracovitější; raději bych vynikl(a) sám (sama).	33,3	29,4	40,0	37,0	52,9	10,0	22,2	17,6	30,0	7,4	0,0	20,0
O získané poznatky, vyřešené úkoly se jen nerad(a) dělím se spolužáky, měli by se více snažit sami.	14,8	11,8	20,0	48,1	52,9	40,0	29,6	35,3	20,0	7,4	0,0	20,0

Tab. č. 8 – Sebeprosazení 6. B

Z těchto hodnot můžeme vyčíst, že žáci netouží po spolupráci s ostatními, a že si ke zvládnání úkolů hledají vlastní cesty. Žáci se neradi dělí o vyřešené úkoly. Chtějí, aby se každý snažil sám za sebe.

Výsledky 7. A

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci
V naší třídě mám několik důvěrných přátel.	50,0	50,0	50,0	41,7	44,4	33,3	8,3	5,6	16,7	0,0	0,0	0,0
Když jsem v nesnážích, vím, že mi třída pomůže.	8,3	5,6	16,7	50,0	50,0	50,0	33,3	38,9	16,7	8,3	5,6	16,7
V naší třídě se dovede většina žáků radovat ze školního úspěchu jednoho z nás.	12,5	11,1	16,7	25,0	22,2	33,3	33,3	38,9	16,7	29,2	27,8	33,3
Záleží mi na tom, aby ostatní ve třídě měli o mně co nejlepší mínění.	37,5	38,9	33,3	50,0	44,4	66,7	8,3	11,1	0,0	4,2	5,6	0,0
S většinou třídy je příjemné se sejit i mimo školu na společné akci.	50,0	61,1	16,7	25,0	16,7	50,0	25,0	22,2	33,3	0,0	0,0	0,0
V naší třídě se dovedeme při písemce či zkoušení vzájemně povzbuzovat, fandit si.	16,7	11,1	33,3	58,3	66,7	33,3	20,8	16,7	33,3	4,2	5,6	0,0
Cítím, že do této třídy opravdu patřím.	37,5	38,9	33,3	41,7	38,9	50,0	20,8	22,2	16,7	0,0	0,0	0,0
V naší třídě je mnohem lepší parta, než v jiných třídách na naší škole.	16,7	16,7	16,7	20,8	16,7	33,3	45,8	50,0	33,3	16,7	16,7	16,7
Úkoly zadané celé třídě umíme dohromady řešit, máme na to dobrý systém.	20,8	27,8	0,0	37,5	33,3	50,0	20,8	16,7	33,3	20,8	22,2	16,7
V naší třídě se cítím spokojen(a), vím, že mě třída „bere“.	37,5	27,8	66,7	45,8	50,0	33,3	12,5	16,7	0,0	4,2	5,6	0,0
Když jde o nějakou důležitou věc, většina lidí v naší třídě se dovede sjednotit.	33,3	27,8	50,0	45,8	50,0	33,3	8,3	5,6	16,7	12,5	16,7	0,0
V naší třídě si při učení vzájemně pomáháme.	33,3	33,3	33,3	41,7	38,9	50,0	8,3	5,6	16,7	16,7	22,2	0,0

Tab. č. 9 – Suportivní klima 7. A

Výsledky v této kategorii vyšly pozitivně. Třída nemá problém spolupracovat. Přes 50% dotazovaných má ve třídě několik důvěrných přátel a je pro ně příjemné trávit společně čas i mimo školu. Žáci se zde cítí příjemně a mají pocit, že do třídy patří. Nemají zde problém ve spolupráci.

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci	Celkem	Divky	Chlapci
Mohl(a) bych mít ve škole lepší výsledky, ale jen těžko se donutím k pravidelné práci.	50,0	55,6	33,3	41,7	33,3	66,7	8,3	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Nejlepší je ve škole na sebe příliš neupozorňovat, být spíše v průměru.	29,2	27,8	33,3	33,3	38,9	16,7	29,2	22,2	50,0	8,3	11,1	0,0
Při zkoušení chci především projít, na známce mi zas tak nezáleží.	4,2	5,6	0,0	29,2	27,8	33,3	25,0	22,2	33,3	41,7	44,4	33,3
Vynikající prospěch není obvykle člověku v dalším životě mnoho platný.	12,5	11,1	16,7	33,3	44,4	0,0	37,5	27,8	66,7	16,7	16,7	16,7
Když stojím ve škole před nějakým úkolem, mívám strach, netroufnu si na něj.	12,5	11,1	16,7	41,7	33,3	66,7	25,0	27,8	16,7	20,8	27,8	0,0
Obvykle se ve škole při hodinách vyhýbám obtížným, nesnadno řešitelným situacím.	20,8	22,2	16,7	45,8	44,4	50,0	33,3	33,3	33,3	0,0	0,0	0,0
Často mívám pocit, že umím méně, než ostatní.	12,5	16,7	0,0	50,0	38,9	83,3	20,8	27,8	0,0	16,7	16,7	16,7
Mívám strach z možných překážek, váhám; neúspěchu se chci raději vyhnout.	16,7	11,1	33,3	50,0	61,1	16,7	29,2	22,2	50,0	4,2	5,6	0,0
Vím, že špatně zvládám školní situace, proto chci být ve škole raději „neviditelný(á)“.	4,2	0,0	16,7	33,3	33,3	33,3	37,5	38,9	33,3	25,0	27,8	16,7

Tab. č. 10 – Motivace k negativnímu školnímu výkonu 7. A

Více jak 55% dívek a 66% chlapců se domnívá, že by mohlo mít lepší školní výsledky, ale nemohou se donutit k pravidelné práci. Dokonce 83% chlapců dalo odpověď „mírně souhlasím“ s tím, že často mají pocit, že umí méně, než ostatní spolužáci. V tomto období žáci procházejí pubertou. Kamarádi a jejich koníčky jsou pro ně důležitější než škola. V tomto období bude velice důležitá motivace a podpora žáka k učení.

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci
Když vím, že něco umím, nebojím se to ukázat.	37,5	27,8	66,7	45,8	55,6	16,7	16,7	16,7	16,7	0,0	0,0	0,0
Obvykle se cítím dosti výkonný(á), mám pocit, že dosáhnu dobrého výsledku.	20,8	16,7	33,3	62,5	66,7	50,0	12,5	11,1	16,7	4,2	5,6	0,0
K řešení úkolů a problémů ve škole volím nejčastěji vlastní cestu, netoužím po spolupráci s ostatními ve třídě.	20,8	22,2	16,7	33,3	27,8	50,0	29,2	33,3	16,7	16,7	16,7	16,7
Nerad(a) se podřizují společné práci celé třídy, to vždy znamená potlačit sám (sama) sebe.	12,5	16,7	0,0	37,5	38,9	33,3	25,0	22,2	33,3	25,0	22,2	33,3
Pracovat na nějaké společné akci třídy, to obvykle znamená, že méně pracovité se schovají za pracovitější; raději bych vynikl(a) sám (sama).	20,8	27,8	0,0	45,8	38,9	66,7	33,3	33,3	33,3	0,0	0,0	0,0
O získané poznatky, vyřešené úkoly se jen nerad(a) dělím se spolužáky, měli by se více snažit sami.	4,2	5,6	0,0	37,5	44,4	16,7	41,7	33,3	66,7	16,7	16,7	16,7

Tab. č.. 11 – Sebeprosazení 7. A

Pokud dívky i chlapci mají pocit, že něco umí, tak se to nebojí ukázat. Většina chlapců souhlasí s tím, že při zadání společné práce se ti méně zdatní jedince schovají za ty pracovitější. 66% chlapců a 39% dívek by raději vyniklo samo, než aby spolupracovali s celou třídou. Přes 66% chlapců nesouhlasí s tím, že by se neradi dělili o vyřešené úkoly a že by se spolužáci měli více snažit. Ale 44% dívek, s tímto výroky souhlasí.

Výsledky 8. C

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci
V naší třídě mám několik důvěrných přátel.	29,4	14,3	40,0	64,7	85,7	50,0	5,9	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Když jsem v nesnázích, vím, že mi třída pomůže.	0,0	0,0	0,0	64,7	85,7	50,0	11,8	0,0	20,0	23,5	14,3	30,0
V naší třídě se dovede většina žáků radovat ze školního úspěchu jednoho z nás.	0,0	0,0	0,0	29,4	28,6	30,0	29,4	42,9	20,0	41,2	28,6	50,0
Záleží mi na tom, aby ostatní ve třídě měli o mně co nejlepší mínění.	23,5	28,6	20,0	52,9	57,1	50,0	17,6	14,3	20,0	5,9	0,0	10,0
S většinou třídy je příjemné se sejit i mimo školu na společné akci.	47,1	28,6	60,0	35,3	57,1	20,0	5,9	0,0	10,0	11,8	14,3	10,0
V naší třídě se dovedeme při písemce či zkoušení vzájemně povzbuzovat, fandit si.	41,2	42,9	40,0	41,2	42,9	40,0	5,9	14,3	0,0	11,8	0,0	20,0
Cítím, že do této třídy opravdu patří.	47,1	42,9	50,0	29,4	28,6	30,0	17,6	14,3	20,0	5,9	14,3	0,0
V naší třídě je mnohem lepší parta, než v jiných třídách na naší škole.	64,7	85,7	50,0	17,6	14,3	20,0	5,9	0,0	10,0	11,8	0,0	20,0
Úkoly zadané celé třídě umíme dohromady řešit, máme na to dobrý systém.	0,0	0,0	0,0	41,2	42,9	40,0	35,3	14,3	50,0	23,5	42,9	10,0
V naší třídě se cítím spokojen(a), vím, že mě třída „bere“.	35,3	42,9	30,0	52,9	42,9	60,0	11,8	14,3	10,0	0,0	0,0	0,0
Když jde o nějakou důležitou věc, většina lidí v naší třídě se dovede sjednotit.	29,4	28,6	30,0	41,2	42,9	40,0	23,5	28,6	20,0	5,9	0,0	10,0
V naší třídě si při učení vzájemně pomáháme.	52,9	57,1	50,0	11,8	0,0	20,0	17,6	14,3	20,0	17,6	28,6	10,0

Tab. č. 12 – Suportivní klima 8. C

Suportivní klima v této třídě vyšlo pozitivně. Žáci se dokážou vzájemně podporovat a fandit si. Ve své třídě mají několik důvěrných přátel a je pro ně příjemné se sejt i mimo školu. Když jde o důležitou věc, pak se třída dokáže sjednotit a spolupracovat. Žáci zde mají pocit, že jsou součástí kolektivu a třída je přijímá. 50% chlapců na bod: „V naší třídě se dovede většina žáků radovat ze školního úspěchu jednoho z nás.“, odpovědělo, že silně nesouhlasí. Celkové hodnoty kolektivu vyšly dobře, je tedy otázkou, proč tolik chlapců takto odpovědělo. Může to být způsobeno událostí, která tomu předcházela, a proto odpověděli takto negativně.

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci
Mohl(a) bych mít ve škole lepší výsledky, ale jen těžko se donutím k pravidelné práci.	29,4	14,3	40,0	41,2	42,9	40,0	29,4	42,9	20,0	0,0	0,0	0,0
Nejlepší je ve škole na sebe příliš neupozorňovat, být spíše v průměru.	11,8	0,0	20,0	29,4	14,3	40,0	47,1	71,4	30,0	11,8	14,3	10,0
Při zkoušení chci především projít, na známce mi zas tak nezáleží.	5,9	14,3	0,0	11,8	0,0	20,0	52,9	57,1	50,0	29,4	28,6	30,0
Vynikající prospěch není obvykle člověku v dalším životě mnoho platný.	29,4	42,9	20,0	29,4	28,6	30,0	17,6	14,3	20,0	23,5	14,3	30,0
Když stojím ve škole před nějakým úkolem, mívám strach, netroufnu si na něj.	5,9	0,0	10,0	29,4	28,6	30,0	52,9	57,1	50,0	11,8	14,3	10,0
Obvykle se ve škole při hodinách vyhýbám obtížným, nesnadno řešitelným situacím.	35,3	42,9	30,0	41,2	28,6	50,0	23,5	28,6	20,0	0,0	0,0	0,0
Často mívám pocit, že umím méně, než ostatní.	17,6	14,3	20,0	29,4	28,6	30,0	23,5	42,9	10,0	29,4	14,3	40,0
Mívám strach z možných překážek, váhám; neúspěchu se chci raději vyhnout.	23,5	28,6	20,0	29,4	28,6	30,0	41,2	28,6	50,0	5,9	14,3	0,0
Vím, že špatně zvládám školní situace, proto chci být ve škole raději „neviditelný(á)“.	11,8	0,0	20,0	23,5	14,3	30,0	47,1	42,9	50,0	17,6	42,9	0,0

Tab. č. 13 – Negativní motivace ke školnímu výkonu 8. C

Žáci v tomto kolektivu jsou motivováni ke školním úspěchům. Nemají zde pocit, že by uměli méně než ostatní spolužáci. Na známce záleží 57% dívek a 50% chlapců. Žáci dobře zvládají školní stres a netouží potom být neviditelný a nechtějí být v průměru.

Přehled výroků	Odpovědi respondentů na jednotlivé výroky (%)											
	silně souhlasím			mírně souhlasím			mírně nesouhlasím			silně nesouhlasím		
	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci	Celkem	Dičky	Chlapci
Když vím, že něco umím, nebojím se to ukázat.	29,4	42,9	20,0	58,8	42,9	70,0	11,8	14,3	10,0	0,0	0,0	0,0
Obvykle se cítím dosti výkonný(á), mám pocit, že dosáhnou dobrého výsledku.	17,6	28,6	10,0	47,1	14,3	70,0	35,3	57,1	20,0	0,0	0,0	0,0
K řešení úkolů a problémů ve škole volím nejčastěji vlastní cestu, netoužím po spolupráci s ostatními ve třídě.	17,6	0,0	30,0	23,5	28,6	20,0	35,3	57,1	20,0	23,5	14,3	30,0
Nerad(a) se podřizují společné práci celé třídy, to vždy znamená potlačit sám (sama) sebe.	35,3	28,6	40,0	17,6	0,0	30,0	29,4	42,9	20,0	17,6	28,6	10,0
Pracovat na nějaké společné akci třídy, to obvykle znamená, že méně pracoviti se schovají za pracovitější; raději bych vynikl(a) sám (sama).	17,6	0,0	30,0	35,3	28,6	40,0	35,3	57,1	20,0	11,8	14,3	10,0
O získané poznatky, vyřešené úkoly se jen nerad(a) dělím se spolužáky, měli by se více snažit sami.	29,4	28,6	30,0	11,8	14,3	10,0	35,3	42,9	30,0	23,5	14,3	30,0

Tab. č. 14 – Sebeprosazení 8. C

Pokud žáci ví, že něco umí, nebojí se to ukázat. 42% dívek a 30% chlapců mírně nesouhlasí s tím, že se neradi dělí se spolužáky o úkoly. 70% chlapců mírně souhlasí s tím, že se cítí dost výkonná nato, aby dosáhli dobrých výsledků.

6.4.4 Rozhovor

Jakým způsobem jste se dostala k pozici preventisty?

„Vystudovala jsem výchovné poradenství s tím, že do budoucna budu výchovnou poradkyní naší školy. Po odchodu kolegy – preventisty ze školy se tato funkce uvolnila a následně mi byla nabídnuta“.

Kolik let praxe máte na pozici preventisty?

„Ve funkci jsem od února 2015, tedy cca rok a půl“.

Je funkce metodika prevence vaší hlavní pracovní náplní?

„Ne. Hlavní pracovní aktivitou je pro mě učitelství na 2. stupni“.

Jaké máte ve škole zkušenosti s rizikovými formami chování?

„Výskyt projevů rizikového chování není na naší škole vysoký. Myslíme si, že je to hodně ovlivněné tím, že žijeme na malém městě, kde se učitelé velice dobře znají s rodiči. A tak si děti netroufnou například kouřit před školou nebo chodit za školu.,,

Která témata – problémy nejčastěji řešíte jako školní metodik prevence ve své činnosti?

„Nejčastěji řeším nezdravé vztahy v třídním kolektivu, vandalismus a ničení školního majetku a záškoláctví“.

Spolupracujete s nějakými institucemi?

„Spolupracujeme s PPP a s OSPOD, výjimečně se STŘEDem“.

Navštěvuje vaši školu nějaká organizace pravidelně, a pokud ano čím se zabývá?

„Pravidelně spolupracujeme s Městskou policií v Moravských Budějovicích. Ve škole každoročně probíhají besedy se strážníkem městské policie ve všech třídách 1. a 2. stupně. Nejmladší žáci bývají seznámeni obecně s tím, co má městská policie na starost a jak funguje. Do preventivního programu vyšších ročníků jsou zařazena témata týkající se dopravní výchovy, základních návyků bezpečného chování doma i na ulici a problematiky zneužívání legálních návykových látek. Besedy v 9. ročníku jsou zaměřeny

na zvýšení právního vědomí mládeže. Dále se každý rok koná akce První pomoc do škol pro žáky 8. ročníků, při které spolupracujeme se ZHS a záchrannou službou“.

Vnímáte práci těchto organizací jako přínosnou?

„Ano, přednášky bývají vždy pečlivě připravené a přiměřené věku dětí“.

Máte dostatečnou podporu od vedení školy při realizaci nějakých projektů?

„Rozhodně ano“.

Kdo všechno se u Vás podílí na prevenci rizikových forem chování?

„Na prevenci se v naší škole podílí třídní učitelé, učitelé prvouky, přírodopisu, občanské výchovy a výchovy ke zdraví, ŠMP a výchovná poradkyně“.

Jaký význam podle Vás přisuzuje vedení školy funkci školního metodika prevence?

„V naší škole má funkce výchovného poradce i ŠMP velkou váhu a význam“.

Dává vám vedení školy dostatečné možnosti v dalším vzdělávání?

„Ano“.

Jakým způsobem komunikujete s pedagogickým sborem?

„S kolegy komunikujeme pravidelně každé pondělí při jednáních u „kulatého stolu“, kde se schází celý učitelský sbor. Dále probíhá komunikace prostřednictvím e-mailů, popř. individuální konzultace s jednotlivci“.

Využívají třídní učitele vaší práce a chodí si za vámi pro rady?

„Ano, využívají. Mají zájem o sociometrii třídy. V případě problémů vedu pohovory s žáky a rodiči“.

Jaká je spolupráce s učiteli při realizaci preventivních aktivit?

„Při realizaci preventivních aktivit pracujeme jako tým“.

Kdo se podílí na vytváření Minimálního preventivního programu na Vaší škole?

„Největší měrou ŠMP. Jeho obsah je konzultován s celým pedagogickým sborem. Společně si stanovujeme cíle na příslušný školní rok“.

Máte Pocit, že je pozice ŠMP dostatečně finančně ohodnocená?

„Ve srovnání s finančním ohodnocením třídních učitelů ano“.

Jak hodnotíte dostupnost odborné literatury a metodického materiálu v oblasti školní prevence?

„Podle mého názoru je dostačující“.

Přijdou Vám pokyny MŠMT přehledné a užitečné?

„Ano, vždycky jsem v nich našla to co jsem potřebovala“.

Jak informujete rodiče žáků o tom, že je na škole ŠMP a jaká je jeho funkce?

„Na webových stránkách školy, popř. na schůzkách rodičů“.

Nemáte pocit, že dochází ke konfliktu role učitel a ŠMP? Nebo to naopak vidíte jako výhodu ?

„Záleží na osobnosti učitele. Pokud je oblíbený a děti mu důvěřují, může být výhodou, že ŠMP je zároveň učitelem. Zná žáky i jejich třídní kolektivy. Podle mého názoru se však dobře neslučuje funkce ŠMP a TU. Sama jsem byla minulý rok ŠMP a zároveň třídní učitelkou. Větší problémy nenastaly, ale myslím si, že by žáci měli mít možnost svěřit se s problémem buď TU, nebo ŠMP“.

Vaše škola dostala několik ocenění jako Ekoškola. Spojili jste tuto aktivitu školy s prevencí ke zdravému životnímu stylu?

„Určitě ano. Zdravý životní styl a ochrana životního prostředí jsou součástí filozofie naší školy. Ve škole funguje ekotým, který je složen ze zástupců tříd. Členové ekotýmu předávají informace o plánovaných aktivitách ostatním žákům. Ve škole probíhá po celý rok řada aktivit, které jsou určeny pro všechny žáky škol. Klademe důraz na zdravé stravování dětí – zdravé potraviny ve školním bufetu, děti si v rámci hodin ČaSP vyrábí zdravé svačiny. Vedeme děti ke třídění odpadu. Sbíráme papír a druhotné suroviny. Každoročně děti prezentují výsledky své práce na ekologické konferenci“.

Základní škola T. G. Masaryka je škola, která neřeší žádné velké problémy. Panuje zde dobré klima a problémy se daří zachytit včas a najít vhodné řešení. Paní Mgr. Marie Svobodová poskytla seznam jevů, které ve své funkci aktuálně řeší.

Šikana (nezdravé vztahy ve třídě)	5	
Vandalismus a ničení majetku	5	
Sebepoškozování	2	
Záškoláctví	4	
Rizikové chování v rodině	1	
Cigarety (mimo školu)	3	
Jiné rizikové formy chování	přepis známky	1
	vulgární vyjadřování	2
	nebezpečný předmět ve škole	2

Tab. č. 15 - Rizikové jevy na ZŠ T. G. Masaryka

Z tabulky vyplývá, že momentálně řeší 5 projevů nezdravých vztahů ve třídě. Paní magistra mi vysvětlila, že se nejedná o žádné vážné projevy. Tato situace je způsobena tím, že do šestých tříd nastoupili děti z okolních vesnic, což mírně rozhodilo stávající kolektiv. Ale na vyřešení situace se pracuje a třídní učitelka má situaci pod kontrolou. Co školu ale nejvíce trápí je vandalismus a ničení majetku. Jedná se o jednoho problémového romského žáka, který poničil majetek školy. Žák dostal minusové body a musel škodu napravit. Ve škole se objevily dva nebezpečné předměty, a to zapalovač a elektronická cigareta. Žákům byly tyto předměty zabaveny a předány rodičům. Ve schránce důvěry žáci nahlásili tři žáky, kteří kouří. Tato událost se stala mimo školu, a tak nemohla škola vyvozovat žádné důsledky. Toto zjištění ale bylo nahlášeno rodičům. Paní magistra sdělila, že ve škole nemají problémy s kouřením v prostorách školy ani nošením alkoholu do školy.

6.4.5 Shrnutí výsledků výzkumu

Z rozboru činností vyplývá, že se ŠMP nejčastěji věnuje koordinační a metodické činnosti. Na druhém místě se umístila činnost metodická, která by měla být na místě prvním. V našem státě ale panuje velká byrokracie a tak se ŠMP více věnuje metodikám, zprávám a spisům o žácích než poradenství. Tato funkce je důležitá a potřebná, ale je velice náročná a zodpovědná. MŠMT se snaží pomoci tím, že vytváří různé pokyny a návody na řešení, čím by měla metodikům práci usnadnit. Dotazování respondenti ale nevidí užitečnost v těchto jejich pokynech. Bylo by zajímavé se tímto problémem dále zabývat a zjistit, co ŠMP schází a jak by měly vypadat pokyny, které by pro ně byly praktické a použitelné. Dotazování ŠMP hodnotili také spokojenost se svou prací.

Z výsledků můžeme zpozorovat, že platové ohodnocení nepovažují za dostatečné a pokud by mohli, tak by se své funkce vzdali. Je tady zapotřebí se zamyslet nad tím, proč metodici nejsou spokojeni, pokusit se situaci napravit. Česká asociace školních metodiků prevence by mohla zapracovat na zlepšení pracovních podmínek například snížením vyučovacích hodin. Tyto výsledky s ohledem na nízký počet respondentů nejdou generalizovat.

Základní škola T. G. Masaryka je malá škola, ale je ve svém regionu považována za úspěšnou a kvalitní. Škola vede své žáky k výchově o zdravém životním stylu a ochraně životního prostředí. Zmapováním situace ve škole můžeme dojít z problémového indexu zhodnotit, že za rizikové oblasti lze pokládat vztahy s vrstevníky, sociální zdatnost, duševní zdraví, chování a volný čas. Škola i díky tomuto šetření uvědomila své mezery a aktivně pracuje na jejich zlepšení. Škola pořádá různé školní výlety a akce, aby zde žáci byli spolu více v kontaktu i mimo školu a na základě nových zkušeností a zážitků se více upevňovaly vztahy. Protože dobré vztahy ve třídě tvoří kvalitní a funkční školní klima, a dobré školní klima je základ pro sociální oporu. Škola může využít spolupráce s různými organizacemi, které se vyskytují ve městě Moravské Budějovice. Mohou využít nízkoprahové centrum Střed, nebo různé akce Sokola, aby žáci měli zajímavé a atraktivní možnosti, jak trávit svůj volný čas. Škola si nechala také zmapovat výskyt návykového chování v posledních 30 dnech. Žáci mají zkušenosti s drogami, ale drogová problematika není ve městě nijak výrazná a tak i škola drogy na své půdě neřeší. Žáci mají zkušenosti s alkoholem často z domova. Mají zkušenost s ochutnávkou piva a přípitkem na různých oslavách. Škola se snaží tuto problematiku podchytit vhodnou prevencí ve formě besed a přednášek.

Ve třech vybraných třídách se uskutečnilo měření školního klimatu. Pro zjištění pohledu žáků na klima ve třídě byla použita dotazníková metoda, tzv. dotazník KLIT. Z hodnocení výsledků vyplynulo, že tyto třídy mají funkční školní klima. Nedochozí zde k žádným radikálním odchylkám. Ve třídách panuje dobrá atmosféra a žáci spolu dokáží spolupracovat a podpořit se. Dobra situace, která panuje ve třídách, je důležitá pro sociální oporu. Můžeme tedy předpokládat, že v těchto třídách by si žáci pomohli a našli by zde oporu a porozumění.

Celé toto hodnocení základní školy dovršil rozhovor s místní školní metodičkou prevence. Paní magistra potvrdila, že škola nemá vážnější a časté výskyty rizikového chování žáků. Vysvětluje to tím, že žijí v malém městě, kde se učitelé s rodiči dobře znají a žáci tedy vědí, že by se o problému rodiče dozvěděli. Školu navštěvuje místní policie a hasičský záchranný sbor, který má pro žáky připravený program. Ředitel školy dbá na

prevenci a podporuje pedagogický sbor v jeho aktivitách. Celý pedagogický sbor spolupracuje se ŠMP a podílí se na realizaci plánu a řešení problémů. Nevidí rozpor mezi rolí učitele a ŠMP. Poukazuje ale na to, že by mohl nastat problém, pokud je pedagog třídním učitelem a do toho zastává funkci ŠMP. Paní magistra poskytla data, díky kterým můžeme vidět aktuální problémy, které musí řešit. Tyto problémy se ale vždy podařilo podchytit včas a najít vhodné řešení. Jako nejzávažnější problém teď vnímá vandalismus. Jedná se o jednoho žáka, který úmyslně ničí školní majetek. Na vyřešení této situace pracuje ŠMP a výchovná poradkyně. Obecně můžeme tedy dojít k závěrům, že škola prosperuje, žáci jsou v ní spokojeni a rádi školu navštěvují. Díky těmto dobrým vztahům se zda daří sociální opoře a nevyskytuje se zde velké množství rizikových jevů. ŠMP svou práci zastává zodpovědně a pozitivní výsledky její práce se odrážejí ve fungování školy.

7 Závěr

Teoretická část se věnovala školnímu prostředí a důležitosti klimatu školy. Pokud ve škole panuje příznivé klima, tak žáci rádi školu navštěvují a pedagogům se zde dobře pracuje. Dobrá situace a atmosféra na škole ovlivní i klima třídy. Je důležité, aby v kolektivu panovaly dobré vztahy, protože ty jsou základem pro sociální oporu. Sociální opora je pomoc druhým lidem v nepříznivé životní situaci. Pokud jedinec řeší nějaký problém, může mu pomoci jeho kamarád nebo spolužák. Žák může ale také využít pomoci učitele nebo školního metodika prevence. Učitel, školní metodik prevence a výchovný poradce musí být připraveni na to, že se ve školním prostředí mohou objevit nějaké formy rizikové chování žáků. V této práci jsou představeny ty základní - a sice šikana, záškoláctví, delikvence, kriminalita a závislosti. Na škole fungují dva modely poradenského systému, aby učitelé podílející se na realizaci školní strategie pedagogicko-psychologického poradenství mohli mezi sebou spolupracovat. Tato práce se zaměřuje na práci školního metodika prevence. Jaké jsou zákonné podmínky pro výkon jeho funkce, náplň a činnost jeho práce. Je zde představena Česká asociace školních metodiků prevence. Teoretická část je ukončena prevencí. Co to vůbec je a jaké je její dělení. Organizace a koordinace v oblasti primární prevence v rámci rezortu školství a její hierarchické uspořádání.

Empirická část se skládá z kombinovaného výzkumného plánu, který využívá dotazníkové šetření, polostrukturovaný rozhovor a analýzu dokumentace. Cílem práce bylo za pomoci dotazníku prozkoumat činnost práce školních metodiků prevence. Která činnost je jejich hlavní náplní práce, které se věnují méně a jaká je jejich spokojenost s jejich funkcí. Dalším cílem je zmapovat situaci na základní škole T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích. Jaké se zde vyskytují rizikové formy chování a jaké zde panuje školní klima. Bylo zjištěno, že ŠMP se nejčastěji věnuje koordinační a metodické činnosti, protože ta obnáší nejvíce „papírování“. To vše je na úkor poradenství. Spokojenost dotazovaných respondentů s jejich funkcí není moc velká. Domnívají se, že MŠMT jim nepřipravuje dostatečně kvalitní a použitelné podklady, a finanční ohodnocení své práce považují za nedostatečné. Tato funkce obnáší zvýšenou psychickou zátěž a větší množství práce, než má běžný pedagog, protože naši ŠMP nemají snížený úvazek. To má za důsledek také to, že kdyby mohli, tak by se své funkce vzdali a předali ji někomu jinému. Kvůli malému počtu respondentů však nelze tyto výsledky generalizovat. Za pomoci školní dokumentace jsme mohli zmapovat situaci ve škole. Pomocí problémového indexu lze zhodnotit, že za

rizikové oblasti lze pokládat vztahy s vrstevníky, sociální zdatnost, duševní zdraví, chování a volný čas. O těchto výsledcích byli pedagogové informováni a společně se ŠMP se snaží najít řešení, jak tyto oblasti zlepšit. Ve třech vybraných třídách se uskutečnilo měření školního klimatu. Pro zjištění kvality klimatu ve třídě byla použita dotazníková metoda, tzv. dotazník KLIT. Z hodnocení výsledků vyplynulo, že tyto třídy mají funkční školní klima. Nedochozí zde k žádným radikálním odchylkám. Ve třídách panuje dobrá atmosféra a žáci dokáží spolupracovat a podpořit se. Tato dobrá situace, která panuje ve třídách, je důležitá pro sociální oporu. Celé mapování situace na škole T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích završil rozhovor se školní metodičkou prevence paní Mgr. Marii Svobodovou. Paní magistra potvrdila, že škola nemá vážnější a časté výskyty rizikového chování žáků. V této škole pracují na tom, aby zde panovalo dobré klima, žáci se zde cítili dobře a učili se. Ředitel školy podporuje ŠMP v jeho práci a je nakloněný různým aktivitám, které mají preventivní charakter. Na prevenci i na řešení problému zde spolupracuje vždy celý pedagogický sbor.

Výzkumné otázky a cíl, který jsem si v úvodu práce stanovila, byly splněny a zodpovězeny. Tato práce by mohla být jakýmsi odrazovým můstkem pro obsáhlejší práci. Která by mohla v budoucnu provést detailnější průzkum ohledně práce školního metodika prevence.

Použité zdroje

Publikace:

ČERVENKA, Stanislav, HAVLÍNOVÁ, Miluše (ed.). *Jak měnit a rozvíjet vlastní školu?: o individuálních projektech škol*. Vyd. 1. Praha: Agentura Strom, 1994. Nemes, sv. 2. ISBN 80-901662-2-9.

FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2781-3.

GRECMANOVÁ, Helena. *Klima školy*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2008. Edukace (Hanex). ISBN 978-80-7409-010-3.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 978-80-7367-485-4.

KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-513-X.

KRAUS, B., HRONCOVÁ, J. *Sociální patologie*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-551-2.

KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Vyd. 1. Překlad Dagmar Tomková. Praha: Portál, 2005. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-7178-945-3.

LAŠEK, J. *Sociálně psychologické klima školních tříd a školy*. Hradec Králové: Gaudeamus 2001. 161 s. ISBN 80-7041-088-4.

MAREŠ, J., JEŽEK, S. GRECMANOVÁ, H. - DOPITA, M. Klima školy. Soubor dotazníků pro učitele, žáky a rodiče. 1. revidovaná verze. Praha: NÚV, 2012. 48 s. ISBN 978-80-87652-89-3

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2310-5.

MÜHLPACHR, Pavel. *Sociopatologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, sv. č. 112. ISBN 978-80-210-4550-7.

NEŠPOR, K., CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H.: *Zásady efektivní primární prevence Sportpropag pro MŠMT*, Praha 1999. s. 39.

NEŠPOR K., CSÉMY, L., PROVAZNÍKOVÁ, H.: *Dotazník pro dospívající identifikující rizikové oblasti (volně podle R. E. Tartera)*. Státní zdravotní ústav/ nakladatelství Fortuna, Praha, 1998

POSPÍŠILOVÁ, B., TYŠER, J. *Výchovné poradenství*. Most: Hněvín, 2003. ISBN 80-86654-04-4.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 2. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, 333s. ISBN 80-7178-631-4.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

ŘÍČAN, Pavel. *Agresivita a šikana mezi dětmi: jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1995. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-049-9.

SOVÁK, Miloš. *Učení nemusí být mučení*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Knihy pro rodiče. ISBN 8004243061.

ŠVARCOVÁ, Eva. *Vybrané kapitoly z etopedie a sociální patologie: učební text*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7041-959-5.

TYŠER, Jiří. *Školní metodik prevence: soubor materiálů*. Vyd. 1. Most: Hněvín, 2006. ISBN 80-86654-17-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4.

Internetové zdroje:

Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole. 2004 č. j. 27 317/2004 – 24 *Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole*. [online]. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.atre.cz/zakony/page0001.htm>

Metodický pokyn mšmt k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáku z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. © 2013 – 2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-jednotnemu-postupu-pri-uvolnovani-a-omlouvani-zaku-z-vyucovani-prevenci-a-postihu-zaskolactvi-predkladaci-zprava-a-text-pokynu>

Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek. *Poruchy duševní a poruchy chování*. [online]. 1.4.2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F10-F19.html>

Předpis č. 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. *zákony pro lidi. cz*. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72#p2>

Předpis č. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. *Zákony pro lidi. cz*. [online]. ©2010-2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>

Poslání České asociace školních metodiků prevence. *Česká asociace školních metodiků prevence*. [online]. [2004] [cit. 2016-04-25]. Dostupné z:<http://www.casmp.cz/cile.htm>

Minimální preventivní program. *Poradenské centrum*. [online]. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.poradenskecentrum.cz/mpp.php>

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28). *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. © 2013 – 2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Seznam grafů

Graf č. 1 – Činnost ŠMP

Graf. č. 2 – Výsledky identifikace rizikových forem chování u dospívajících

Graf. č. 3 – Celkový problémový index

Graf č. 4 – Výskyt návykového chování v posledních 30 dnech

Seznam tabulek

Tab. č. 1 - Kumulovaná funkce školního metodika prevence a výchovného poradce

Tab. č. 2 - Setrvání ve funkcí školního metodika prevence

Tab. č. 3 – Snížení úvazku

Tab. č. 4 – Platové ohodnocení

Tab. č. 5 – Pokyny mšmt

Tab. č. 6 – Suportivní klima třídy 6. B

Tab. č. 7 – Motivace k negativnímu školnímu výkonu 6. B

Tab. č. 8 – Sebeprosazení 6. B

Tab. č. 9 – Suportivní klima 7. A

Tab. č. 10 – Motivace k negativního školnímu výkonu 7. A

Tab. č. 11 – Sebeprosazení 7. A

Tab. č. 12 – Suportivní klima 8. C

Tab. č. 13 – Negativní motivace ke školnímu výkonu 8. C

Tab. č. 14 – Sebeprosazení 8. C

Tab. č. 15 - Rizikové jevy na ZŠ T. G. Masaryka

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník pro školní metodiky prevence

Příloha č. 2 – Dotazník KLIT

Příloha č. 1 – Dotazník pro školní metodiky prevence

Dobrý den,

tento dotazník bude použit jako podklad pro zpracování bakalářské práce, která se zabývá prací školního metodika prevence, tedy Vás. Proto bych Vás chtěl tímto požádat o vyplnění několika následujících otázek.

Předem děkuji za Váš čas,

Lucie Mirgová, studentka pedagogické fakulty univerzity Hradec Králové

1) Kolik času při plnění činností šmp věnujete následujícím úkonům? (v %)

- Poradenská
- Koordinační a metodická
- Informační
- Činnosti na začátku a na konci školního roku

2) Vykonáváte zároveň funkci výchovného poradce?

ano ne

3) Vzdali byste se funkce ŠMP, kdyby se některý z Vašich kolegů nabídl, že ji bude vykonávat místo Vás?

ano ne

4) Máte snížený úvazek?

ano, o ____ (hodin) ne

5) Jste spokojeni s platovým ohodnocením funkce školního metodika prevence?

ano ne

6) Přijdou Vám pokyny MŠMT přehledné a užitečné?

ano ne

Příloha č. 2 – Dotazník KLIT

Pečlivě vyplňte -zakroužkujte číslici na konci každé věty podle následujícího návodu:				
4	3	2	1	
silně souhlasím	mírně souhlasím	mírně nesouhlasím	silně nesouhlasím	
1. V naší třídě mám několik důvěrných přátel	4	3	2	1
2. Mohl bych mít ve škole lepší výsledky, ale jen těžko se donutím k pravidelné práci	4	3	2	1
3. Když vím, že něco umím, nebojím se to ukázat	4	3	2	1
4. Když jsem v nesnázích, vím, že mi třída pomůže	4	3	2	1
5. Nejlepší ve škole je na sebe příliš neupozorňovat, být spíše v průměru	4	3	2	1
6. Obvykle se cítím dosti výkonný, mám pocit, že dosáhnu dobrého výsledku	4	3	2	1
7. V naší třídě se dovede většina žáků radovat ze školního úspěchu jednoho z nás	4	3	2	1
8. Při zkoušení chci především projít, na známce mi zas tak nezáleží	4	3	2	1
9. K řešení úkolů a problémů ve škole volím nejčastěji vlastní cestu, netoužím po spolupráci s ostatními ve třídě	4	3	2	1
10. Záleží mi na tom, aby ostatní ve třídě měli o mně co nejlepší mínění	4	3	2	1
11. Vynikající prospěch není obvykle člověku v dalším životě mnoho platný	4	3	2	1
12. Nerad se podřizuji společné práci celé třídy, to vždy znamená potlačit sám sebe	4	3	2	1
13. S většinou třídy je příjemné se sejt i mimo školu na společné akci	4	3	2	1
14. Když stojím ve škole před nějakým úkolem, mívám strach, netroufnu si na něj	4	3	2	1
15. Pracovat na společné akci třídy, to obvykle znamená, že méně pracovití se schovají za pracovitější; raději bych vynikl sám	4	3	2	1
16. V naší třídě se dovedeme při písemce či zkoušení vzájemně povzbuzovat, fandit si	4	3	2	1
17. Obvykle se ve škole při hodinách vyhýbám obtížným, nesnadno řešitelným situacím	4	3	2	1
18. O získané poznatky, vyřešené úkoly se jen nerad dělím se spolužáky, měli by se více snažit sami	4	3	2	1
19. Cítím, že do této třídy opravdu patřím	4	3	2	1
20. Často mívám pocit, že umím méně, než ostatní	4	3	2	1
21. V naší třídě je mnohem lepší parta, než v jiných třídách na naší škole	4	3	2	1
22. Mívám strach z možných překážek, váhám; neúspěchu se chci raději vyhnout	4	3	2	1
23. Úkoly zadané celé třídě umíme dohromady řešit, máme na to dobrý systém	4	3	2	1
24. Víím, že špatně zvládám školní situace, proto chci být ve škole raději „neviditelný“	4	3	2	1
25. V naší třídě se cítím spokojen, vím, že mě třída „bere“	4	3	2	1
26. Když jde o důležitou věc, většina lidí v naší třídě se dovede sjednotit	4	3	2	1
27. V naší třídě si při učení vzájemně pomáháme	4	3	2	1